

A Dr. Forti-féle sebtapaszról.

Ezen általánosan kitűnőnek elismert gyógytápasz rendkívül gyorsan gyógyítja a sebeket, a fájókat, a csípő- és a vállízület csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb a gyógyulást...

Általános kitűnőnek elismert gyógytápasz rendkívül gyorsan gyógyítja a sebeket, a fájókat, a csípő- és a vállízület csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb a gyógyulást...

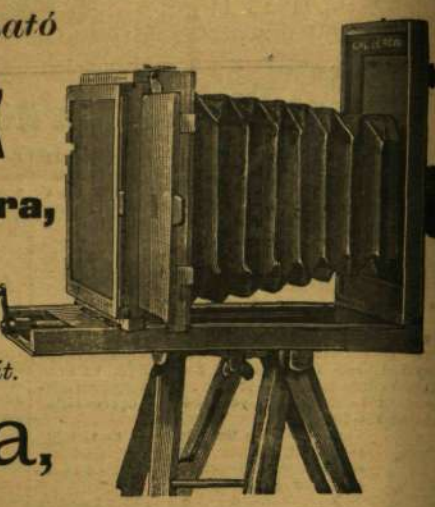
Kitűnő minőségű, olcsó és könnyen hordható

Fényképezési készülékek

touristák és amatőr-ök számára, melyekkel bárki minden előismeretek nélkül a legcsinosabb képeket állíthatja elő. Ezekről szóló, 130 uj ábrával és egy próbaképpel ellátott, új arjegyzéket 20 kr. beküldése után postafordultával és bementesen küldjük át.

Calderoni és Társa,

Budapest, IV. ker., kis híd-utca 8. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

33. SZÁM. 1888. BUDAPEST, AUGUSZTUS 12. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt... Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt... Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt...

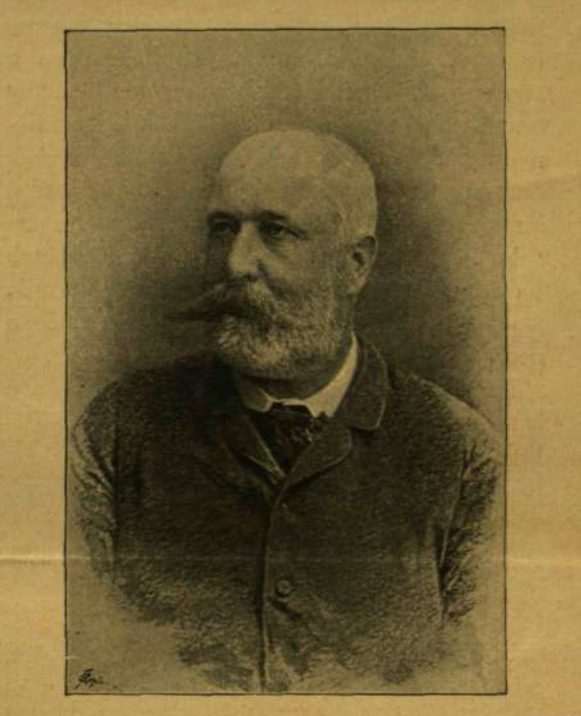
A PÉCSI KIÁLLÍTÁS ÉS VEZÉRFÉRFIAI.

Ha a térképen Kanizsától fölfelé egy vonalat húzunk éjszakra Sopron alá, onnan egy másikat kelet felé a Dunáig, harmadik vonalnak a lefelé siető Dunát, negyediknek az ország határát képzeljük: az így befogott négyszögben, Magyarországnak tehát jóformán egy nyolczadrészeben, nem találunk várost, mely Péccsel úgy neppesség, mint különösen városiaság s a művelődés követeléseiről való hódoltság tekintetében egy színvonalra lenne állítható.

KARDOS KÁLMÁN FŐISPÁN, a pécsi kiállítás elnöke.

diszkapu fölül nézve már kívülről is a kiállításnak nem közönséges arányaira enged következtetni. S a látogató nem is csalódik. A mezőgazdaság dús tárlata, a borokkal, s a házi iparműhelyek és a gazdag kalotaszegi kiállítás már magokban elfoglalják az egész szinkört, szinpadával, összes páholyaival és karzatával együtt.

NÁDOSY KÁLMÁN, a pécsi kiállítás végrehajtó bizottságának elnöke.

kezik a helyi érdekű kiállításoknál, noha szerényen csupán Baranya-, Tolna- és Somogy megyék gazdasági és iparkiallításának nevezi magát. A kiállítás iránt oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy tágitani kellett az eredetileg szűknek tervezett kereten. Az ország számos részéből, de még külföldről is érkeztek bejelentések, s a kiállítás huszonnyolcz csoportjában nem csupán Pécs s a három megye, hanem az ország többi része, még Erdély is képviselve lesz, mely utóbbinak iparára figyelemmel lenni a román határvárosok következtében kétszeres kötelesség.

Dr. ZÁRNY KÁROLY, a pécsi kiállítás titkára.

nagyvárosias, tornyos épület, iskolái, különböző tanintézetei számosak, szépek és nagyok, számos templomai régelt fogva páratlanok, különösen székesegyháza, mely a maga nemében hazánkban unikum.

Lapunk egy ottani barátja be is küldte már hozzánk a kiállítás rövid ismertetését, bemutatván egyuttal ama buzgó férfiakat, kiknek a kiállítás létesítése körül legtöbb érdemük volt. A következőkben tudósítónknak adjuk át a szót: A Baranya-, Tolna- és Somogy megyék által Pécsen rendezett s e hó 11-én megnyitandó általános kiállítás, mint előre lehetett látni, meglepő hatást tesz minden jelenlőre s valószínűleg számos látogatót fog a festői vidéki Pécsre vonzani. A tornacsarnok, szinkör s a nőgyógyászati gyermekkert környékén levő tágas terület, az említett épületek kivül oda épített 1200 méternyi iparcsarnokkal és 1400 méternyi félfedelű épülettel együtt, az izléssel készült

Végeladás

a legolcsóbb áron. Egy nagy tömeg díszmű és bronz árú, porcellán, fa és üveg, valamint szoborkák, vázák, salonbutorok, óra és irógarnturák és egy nagy tömeg függő és asztali lámpa.

Testory

Budapest, Gizella-tér 1. szám. (Haas-féle palota.)

Advertisement for 'Radein gyógyintézet' (Radein Sanatorium) with details about its location and services.

Advertisement for 'La drásznál VELOUTINE' by CH. FAY, ILATSZERÉSZ, PARIS.

Advertisement for 'Dr. BATIZFALVY kir. egyet. m. tanár, BUDAPESTI HIDEGVIZ-GYÓGYINTÉZETE'.

Advertisement for 'BARNÁ FOGORVOS' (Dentist) in Budapest.

Advertisement for 'LORINCZ ISTVÁN' (Lorincz István) and his company.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

legújabb megjelent füzetei:

- List of books for sale, including 'Chateaubriand F. A. vértanúja', 'Onida. Egy orgona', 'Sima Kristóf. Igazhízi, egy kegyes jó atya', etc.

A 'Franklin-Társulat' kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

LEGÚJABB

HÁZI TITKÁR.

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD

vagyis elméleti és gyakorlati vesérgény a közéletben előforduló mindennemű levelek, folyamodványok, kérvények, felelteségek, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára.

Szerkesztette Farkas Elek.

Kilenczedik a legújabb törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás.

Ára füzve 2 frt 40 kr. Vázasba köve 3 frt.

jibe a czinterembe teszik le, s a pap a templomban prédikál. A víz itt itható, de mégsem igen jó. Debreczen és Ujváros között a Hortobágyon egy igen hosszú hid van. Ezt bírja két Andrássy ur.

6-ta Maji. Ujvárosról ebédre Nagy-Ivánra értünk, ezt lakja mind cathol. magyarság, magyarul igen rosszul beszélnek; nagy cathol. templom van itten. Vize meglehetősen. Ezt bírja a Káptalan, ez Ujvárostól fogva két státió. Estvére mentünk Kunhegyesre, ez egy statio. Debreczenből eddig egyenesen más felé kellett volna jönni, de mint-hogy a Tisza nagy és az éreken Bajos lett volna átal jönni, azért kerültünk Ujváros és Nagy-Iván felé. Nagy-Iván és Kunhegyes között van egy Madaras nevű helység, melyben igen csinos vályogból csinált házak, csinos nád- és vályogkertek vannak, igen nagy helység s kétfelől körül van véve egy szép nagy tóval, egyik felől nagy gátlás van és töltés, mert különben az egész falu tóval volna körülveve.

Itten Kunhegyesen 7-dik Maji reggel a templomba mentünk, mely igen szép, ezelőtt 20 esztendővel épült, nagy reform. templom, szép nagy Ecclesia (holott igen sokan mentenek el ismét most a F. Urnak pusztáit megülni), prédikált mi jelenlétünkben ekkor az idevaló tiszteletes prédikátor Gerendai Pál uram, s vette fel textusul a Máté Evangeliumából a mi irva vagyon Felix és Drusilla. Énekeltük a templomba menvén a XIX. dicséretnek, u. m.: «Te nekéd Uram hálát adok» 1, 2, 3, 4, 5-dik versét, az isteni szolgálat végén énekeltük a CXIX. zsoltárnak 17-dik versét u. m.: «én Istenem tanítás utaidra». Nevezetes dolog itten, hogy igen sokan, úgy mint 300 gazda, innét elmentek az F. Császárnak pusztáinak megülésére Bács vármegyébe s elvitték magokkal az itten volt kántort papjoknak, mentenek pedig innen azon emberek, kiknek itten semmi földjük nem volt, nem volt pedig ezeknek földjük azért, hogy ezelőtt mintegy 50 esztendővel, mint minden a Nagy- és Kis-Kunságban, Jászágban való helységek, magok pénzzel a F. Austriai háztól földjeiket magokhoz váltották és akkor sok szép privilegiumot kaptak, akkor ezen helység 13 ezer forintokkal magához váltotta minden földjeit, mely pénzt egyben szerkesztették az itt a helységben lakó emberektől, s azoknak elejek, kik most innen elmentek, semmit nem contribuálván a pénzadásban, semmi földet magokhoz nem váltottanak s azért földjük azóta semmi sem volt. A Nagy-Kunsághoz van 6 helység, a Kis-Kunsághoz 8 helység; Kunhegyes a Nagy-Kunságban van. Most nincs főkapitányok, csak vicekapitányok, mert Almási Ur volt főkapitányok s az más tisztségre vitették. Ezek szabadok, még eddig szép privilegiummal bírók. Kakad vize van mellette; ivó viz alkalmas van. Már itt templomba vinni a halottat nem merik, de a háznál prédikál a pap a halott felett, melyből az tetszik ki, hogy a parancsolatok nem egyformán magyaráztattak.

7. Maji. Kunhegyesből délután mentünk Török-Szt-Miklósrá, mely egy és fél státió. Ez igen szép nagy helység, igen népes faj, magyar reformatusok két része a helynek, egy része catholicus. A reform. templom kicsiny a néphez képest, nincs is tornya, most igyekeznek más építeni. A cathol. templom nagy régi épület, de renoválva van. A ref. pap Fazekas István vagy János, voltunk nála a háznál. Ezt bírják az Almási Urak, Urbarium szerint szolgálnak, de most keresik az uraság előtt, hogy arendát fizessenek a szolgálatért. A Tisza vize innét ugyan távolacska foly, de egy nagy szakadása a Tiszának, mint egy nagy tó, a Tiszától fogva egész a falu széléig jön. Itt a Tisza vizét iszszák. Kunhegyes és Török-Szt-Miklós között van a többiek között egy nagy pusztá, Fegyvernek nevű, a Gr. Berényi és Br. Orcey, kiknek ott szállások, — egy néhány épület — együtt van s egy néhány ház a sokféle pásztoroké. A Kakad vizen keresztül nagy gátlás és hid van Kunhegyes és a fegyverneki pusztá között s két felől, mint két nagy tó, úgy áll a Kakad vize s a hid végén van egy kőszlop s ráemetsze a Carolus VI-tus neve, azaz hogy maga csináltatta azon töltést és hidat. Voltunk a templomban is, szép könyörgést is mondott Tiszteletes Fazekas uram, a könyörgés előtt énekeltetett a CXIX. zsoltárnak 17-dik, 18-dik, 20-dik verse. Könyörgés után az XXXVIII. zsoltárnak 9-dik verse, mikor kijöttünk, a fiúk énekelték a XXX-dik zsoltárnak 7-dik versét.

8. Maji. Török-Szt-Miklósról ebédre Szol-

PÉCS. — A SZÉCHENYI-TÉR DÉLI RÉSZÉ.

PÉCS. — ZELESZTŐ KÖZELBÉ, RAJZOLTA CSERNA KÁROLY.

nokra, ez egy és fél státió. Itt a nevezetes dolgok tudva vannak; legnevezetesebb az a nagy gátlás, mely mindenütt a Tisza szélén megyen s másfelől a töltés mellett tó, mely ugyan a Tiszából megyen és a gátlás végében a Tiszán keresztül való nagy hid; szinte egy órát tart, a mig ezen gátláson és hidon keresztül mehetni. Itten nagy kecsége-halászat van, előtűnt is halásztak, 3 csónakon 3 ember vivén a nagy hálót. Itten van egy kis vár,* mely igen magasán nem esik, de erőssége a Tisza, mely egyik felől körülveszi, más felől pedig Kakotz nevű víz, úgy hogy körüdes-körül mellelte nagy víz van s e vizen egy nagy hid, a melyen bejárnak a várba. Itten mind catholicusok vannak, nincsen is más templom. Tisza-vizet isznak. Délután mentünk

* Teltát a szolnoki vár még akkor létezett.

Abonyba, ez egy státió. Estvére onnat Czeplédre, egy státió. Ez igen nagy helység, vagynak catholicusok és reformatusok s szép nagy cathol. és ref. templom.

Debreczentől fogva Kunhegyesig igen sok tűzokot, darvakat, hattyúkat találtunk, de azután nem. Debreczentől fogva Török-Szt-Miklósig csak a sok teret lehet látni, úgy hogy még halmot is, az önként határjegyzésre csinált halmokon kívül, nem lehet látni; de Török-Szt-Miklósinnét halmokat, dombokat lehet látni, ugyancsak az ut hegy nélkül való, de a sós szekerekért Szolokon innét vágások. Pilsishez közel is, pedig felette homokos Pestig. Pesten innét majd olyanforma a hely Komáromig, mint Erdélyben a szép Maros és Szamos melleké, az ut, ha egy kis darab csináltatlan is, de nem rosz, most csinálják, de többnyire mind kész a csinált ut, két-

PÉCS. — A SZÉCHENYI-TÉR ÉJZSARI RÉSZÉ.

felől ültetve hárs, gyümölcs, de többnyire fűz-fák, meg ifjak; szép lesz, ha megnőnek a fák. Épen Bábától fogva Pilsisig volt homokos.

A szőlők itt Török-Szt-Miklósinn mind karó nélkül vannak, csak a kápolna körül volt a szőlőben, mely egy kis dombon fekszik, karó, és mind-ezen tul is egész Pilsisig karózatlanok a szőlők, s ott is csak az uraságé karós.

Már Szolnoktól fogva az út Czeplédig rosz, sáros, vágások, minthogy felvágják a sós szekerek; ez volt a klastrom jószágá, már most a császáré. Ezen helynek levén nagy pusztái, oda egyik pusztára kezdett a császár építeni egy új falut, s hozott oda imperiumból valamely német lakosokat a mult esztendőben, úgy mint 1785-ben, kik akkor igen holtanok, már most megépültek, de még dologra magokat nem igen adták. A császár épített házaikat s minden ehhez való épü-

leteket. 1785-ben a körüllevő magyarok miveltek meg egész földjeiket, még nem is arattak, kaszáltak, hanem azt is a magyarok vitték végbe helyetnek, 15 esztendeig nem fognak se portiót, se egyebet fizetni.

9. Maji. Czeplédről mentünk ebédre Pilsisre, keresztül menvén az új falun, a németen, ez egy státió, de ugyancsak elállván lovaink Irásn, mely majd fele útja, új lovakkal szaporítottunk forspontunkat. Pilsisen mulattunk; ez egy státió. Ennek a helynek szépségét ha leirni akarnám, arra igen sok irás kellenék. Nevezetes az, hogy generalis Beleznaynak igen szép kastélya, gyönyörű kertje a hol vagyon, ott egész lép volt, s sok munkával, szép tók által a lép egészen kiszáradott s szép helylyé vált, még pedig igen széppé, a kastély kívül-belül is szép mobiliakkal igen prächtig, de ritkán látni oly commo-

ditást, mint abban vagyon, a kert igen szép sok tókkal ékeskedik, de a mi csudálatos, csak 13 esztendeje, hogy építeni kezdték a kastélyt és a kertet; az hol nem hogy egyéb fa, de még fűzfa sem volt, már most mindenféle nagy fákkal s külömb-külobbféle más termő jóféle gyümölcs-fákkal teli vagyon. De ezen kellemetes helynek gazdája és gazdasszonya is igen kellemetes s magukat mindenekkel szeretető uri emberek, a generalis Beleznay és az asszony, a ki Podmaniczky-házból való, ezen drága uraságok minket igen szivesen láttanak; az ur levén az atyámnak igen jó esmérője; engem gyermekkoromban láttak mind a ketten, az urammal tavaly Pesten esmérkedtek meg. Ezen jó urak meg is marasztalnak másnap, mi is örömet mulatván nálók. Ottan esmérkedtünk meg B. Hellebrondtnával, kívül volt az Dravitzky kisasszony, ott esmérkedtünk meg B. Palocsayval, más nemesek is voltak ott. Templom új van, az evangélikusoké, minthogy a tótok evangélikusok, az urak építették; az udvarban van egy kis kápolna, a reformatusoké.

(Folyt. követti.)

PÉCS.

A Dunántúli Magyarország egyik legkisebb fekvésű városa. A Mecsek lábánál, ennek lankáiról tekintve, több mint 4000 hold szőlőkert közt terül el az ősi város. Négytornyú pompás domja, két hajdani kupolás török mecsetjének karsu minaretje, hat-hét más temploma, nagy középületei, cserépfedélű külvárosai s a szőlő-hegyekben fejeződő nyári lakok és pinchezázak, a hullámos dombok zöldjeibe illesztve, festői képpé olvadnak. Távolabb jobbra könyököl a komor Jakabhegy, míg alatta a sík messze egész a Drávaig elnyulik. Balra a kies üszögli erdő, szemben pedig egy hosszú hegylánc, mögötte a kopár harsányi hegy, melynek gránit tetejét a monda szerint az ördög szántotta fel félig egy éjjel, de szerződő felének, egy vén boszorkánynak szép lányát még sem nyerhette el, mert kötelezte magát, hogy kakas-szóig az egészet felszántja. Azonban a vén banya ügye vesztét látván, felfutott egy dombra s elkezdett kukorékolni, mire az egész környék kakasai megszólaltak, s az ördög fogadását elvesztette.

E hegylánc s a Mecsek közti terjedelmes völgyet csak a bányatelepről jövő kis patak, s egy sor nyárfa szeli.

Majd kétezer év zajgó eseményeinek emlékei ringatják el itt a szemlélő lelket.

Szinte félezer éven át (35-től Kr. e. 441-ig Kr. u.) uralkodtak itt már a rómaiak, kiknek nevezetes hadi utjaik Ó-Budáról, Szőnyről, Zimony, Mitrovitz és Eszék, valamint Bécs felől itt futottak össze, mert itt feküdt Pannonia fővárosa: Sapiaana. Már a rómaiak alatt virágzott itt a kereszténység is, melynek az itteni, 350 körül épült földalatti sirkamrában európai nevezetességű emléket birjuk.* A népvándorlás idejéből csak az egymást üző népek sorrendjét ismerjük, kik e vidéken több-kevesebb ideig tanyáztak, s aztán a történelem színpadáról letintek. Nagy Károly németeket telepít ide s 808-ban a salzburgi érsek alá helyezi a várost. Luitbrand salzburgi érsek pedig 853-ban itt egy templomot szentel fel, és ez idő óta ismerjük a várost Quinque ecclesiae, Fünfkirchen, vagy szlávul Pet cerkve néven, mely utóbbiból lett a magyar Pécs. (Pécsvárad II. Géza egyik okmányában még Pethváradnak van írva.)

A kereszténység, úgy látszik, a magyarok bejövetele után és 100 éves harcai kalandjaik alatt senyészett el a vidéken; Szent-István alatt mindenesetre újból teljes virágzásnak indult.

Szent-István itt 1009-ben püspökségeket alapított, de annak semmi nyoma, hogy ő vetette volna meg a mai domnak is alapját.

Kézai Simon mester krónikájában írja, hogy * Tüzetes leírását adja Henszlmann «Pécs középkori régiségei» című munkájában.

Péter király itt temettetett el, s határozatlan beszédjéből az jó ki, hogy Pécest «a, mint mondják», ő alapította.

Ezt aztán a székesegyházra érve határozott állításként írják Thuróczy, Bonfin, és mások, holott több mint valószínű, hogy ő a dómot nem is alapíthatta; legfeljebb birtokait bővíthette adományokkal.*

Politikai és művelődési történetünkben Pécs később is folytonosan jelentékeny szerepet játszik, kivált a mohácsi vést követő időkig. Itt koronázza meg Géja Salamont harmadszor 1064. márcz. 27-én, mikor is a rá következő éjen a dóm és a szomszéd épületek ismeretlen okból a lángok martalékává lettek. Hat év múlva Salamont a Benedictinuskoknál itt zárta és apátságot alapított. A mai dóm alapjait azonban Henszmann szerint még csak száz vagy több év múlva teheték le Calanus püspök idejében, 1187 és 1219 között. Ez időben különben itt már egymásra épültek a különböző szerzetes-rendek klastromai és templomai. Legnevezetesebb az egyetlen magyar szerzetes-rend, a Paulinusok rendjének alapítása. Eusebius győri kanonok elhagyván gazdag állását, néhány társával a Jakab-hegyre vonult, hol már azelőtt számos remete tartózkodott.

Bertalan pécsi püspök 1215-ben e hegyen templomot és czellákat épített, hogy itt Szent Ágoston szabályai szerint földművelésből éljenek. A rendnek 1250-ben már 96 hold földje, sok erdeje, mezeje, szőlője s három malma, a mohácsi vést idején pedig már huszonegy vicariatusa és negyven három priortusa volt. 1786-ban II. József feloszlatta.**

Pécsét alapítja meg, mint tudjuk, Nagy Lajos 1367-ben az egyetemet, a mely 162 évig állott fenn, s ha a mohácsi vést nem jó vala, szinte kétszer tíz évvel előbb üljük meg egyetemünk 500 éves jubileumát, mint a heidelbergieki.

Pécs története jóformán egészen össze van kapcsolva a püspökség történetével, mert püspökei közül igen számosan jelentékeny szerepet vittek Magyarország történetében is. Így pl. Csesze János, vagy Janus Pannonius, kora legnagyobb latin költője, s Mátyás kegyenceje, végre pedig egy lázadás részese, minek következtében nyomorultan vészelt el Pozsegán, — később Pécsét temettetett el. Utóda Zsigmond vagy Hampó, előbb Corvin János embere, később azonban Ulászló híve, ki roppant gazdagságával azt a gyanut kelté, hogy az ország pénzét hűtlenül kezelte, s e miatt börtönbe is került, habár végrendeletével, melyben 200,000 darab arannyal többet érő vagyonát az ország kincstárának és végvárák megerősítésére hagyta, megmutatta, hogy aljas fondorlatoknak esett áldozatul. Szatmári püspök is, ki őt követte, Ulászló kancellárja, sőt bizalmas barátja volt. Ő építé azt a nagyszerű nyári lakot, melynek festői romjai a város melletti Tetye nevű fensíkcsúcsán ma is nagyrészen láthatók.

Mikor a mohácsi mezőn odaveszett a király, Pécs is püspökét és 300 egyetemi hallgatóját veszté el. De a várost a török csak később, 1543-ban foglalta el. Ettől kezdve azonban 143 évig húzta Pécs is a rabigát, s nagyon elpusztult, elnéptelenedett. 1581-ben csak egy katolikus papja volt, míg azelőtt több mint háromszáz. 1629-ben az összes katolikusoknak 30—40, a

* Részletesebben fejtegetik: Henszmann: «Pécs régiségei», és Czobor Béla: «A pécsi székesegyház restaurációja» («Egyháztörténelmi Lap» 1882. és külön lenyomatban is) és dr. Gerece P. «A pécsi restaurált székesegyház külseje» című munkáiban.

** Történetét akadémiái pályamunkaként megírta dr. Kossuthy Ignác pécsi jogtanár (a mohácsi vést), de az akadémia a jókai ítélt mű díját csak *fele részben* adván ki, az most befejezetlenül és kiadatlanul hever.

törököknek ellenben 1000 háza volt. Zrinyi és Hohenlohe 1664-ben visszafoglalták ugyan a várost, de a várral nem bírtak. Ez csak 1686 jul. 20-án került a keresztények kezébe.

1780-ban pedig Pécs, püspökeivel folytatott hosszas vizsoly után, a királyi városok sorába emelkedett, s azóta jelentékenyen gyarapodik. E század elején már több mint tizenegyezer, ma pedig több mint harminzezer lakosa, jogakadémiaja, gymnásiuma, főreáliskolája, tanító-képző és számos más tanintézete, püspöki könyvtára és sok közintézet van.

Székesegyháza után, melyről e lap közelebb részletes ismertetést közölt, legérdekesebb egykori főmecesteje, a belvárosi plébánia-templom. Kupolája a hajdani török birodalomban a legnagyobb közé tartozott. Magassága 14 öl 3 láb. Építését annak köszöni, hogy egy halálra ítélt keresztény nagy kincs felfedezését ígerte meg a basának, ha neki megkegyelmez. Az így felfedezett pénzből épült a mecset, néhány fürdő és vízvezeték. Hajdan két karesu minarett díszítette. Később a jezsuiták kezébe került, kik mostani alakjára kibővítették, de a tornyot már nem végezheték be, ma a rend feloszlott. Van benne egy jeles Szent-Apollonia kép Maretitől (1703) s egy sikerült Raphael-féle Madonna másolata. Pompás kupuláját egy pécsi festő legújabbán sajnálatos módon elrutitotta. Egy másik török mecseten a minarett még ma is ép, ennek kupolája 9 öl magas. Nesselrod püspök alakította át s ide is temetkezett.

Ujabbán elébe építették a kórházat, s ezzel festőiségéből sokat veszített. A Mindenszentek temploma a tizenegyedik században épült román stílusban, de ősi alakjából teljesen ki van forgatva. Egy elfeledett fészületképe kiváló műbecsűl bír. Egy más török mecset később a Lazzaristák temploma lett, ma pedig lőpor-raktárul szolgál. Számos más régi és újabbkori temploma közül figyelmet érdemel a nem rég csinos toronnyal és új homlokzattal ellátott Irgalmas-rendi templom, mely hajdan a kapuczinusoké volt; jelenleg kórházzal is el van látva. Ezt egy Krautzuk nevű gazdag tanár alapította 1796-ban. A főoltárkép, mely Szent-Sebestyén agyonnyilazását ábrázolja, jelesen van megfestve.

A pécsi kiállítás, mely részben a hajdani egyetemépület helyén rendeztetik, bizonyosan sok idegent fog vinni e városba. Annyi áll, hogy természeti szépségek s régi és újabb műemlékekre nézve nem sok város érdemli meg Magyarországon jobban az idegen látogatók figyelmét, mint Pécs városa.

Dr. G. P.

OROSZ ÉLETKÉPEK.

Az orosz emigráció.

Solohub gróf után oroszból.

Majd minden nemzetnek megvan a maga emigrációja, mi azt mutatja, hogy a mi társadalmi viszonyaink meg nagyon is rendezetlenek.

Azért, hogy elveim és nézeteim nem egyeznek meg a polcon lévő kormány akaratával, ki kell vándorolnom, mert különben...

Igy vagyunk mi oroszok. Ha nem akarsz a varsói, szt.-pétervári vagy moszkvai citadellák földalatti helyiségeivel megismerkedni, honnan legjobb esetben Sachalinba, vagy pedig Tobolszkba visz az ut, hagy ott családodat, szüleidet, vagyonodat, egyszerűval mindent, a mi az élethez köt; még ezer szerencse, ha el nem fognak a határon.

Az orosz emigráció tulajdonképpén Svájcban húzta meg magát. Miért éppen ott, azt nem tudjuk. Volt idő, midőn Brunnov báró, a császár londoni követe szemére vetette Palmerston lordnak, hogy Anglia az orosz emigránsoknak helyet adott,

s midőn ugyanezen orosz diplomata, közvetlenül a krimiai hadjárat előtt, Londonból elutazott, csakis azt fájalta, hogy a szegény bujdosók kiutasítását nem tudta keresztülvinni. Azonfelül nagyon meg volt akadva, mivel nem kapott diplomátát, ki helyette az orosz emigránsokat számon tartotta volna.

III. Napoleon a párisi békekötés után a feletti örömeiben, hogy most már, ha nem is maga Nikolaj császár, hanem emberei, ő hozzá kell, hogy forduljanak: különféle ürügyek alatt kirendszabályozta az orosz emigrációit Franciaországba.

Nem mondtaik az embernek a párisi rendőrségnél, hogy nem szabad itt maradni, hanem minden oroszról bekívánták vagyoni mérlegét; mutassa ki, miből él? Szegényebb sorsu testvéreinket egyszerűen kiutasították, a kinek pedig módjában állott, vagyont mutatni ki, maga fordított hátat a nagy nemzet fejedelmének. — Így aztán lassanként az apostolok oszlásának példájára széjjel menve, végre Svájcban találkoztunk.

Genf városának jutott ama kétes szerencse, hogy egy nagy, erős, de szerencsétlen nemzet száműzöttjeinek menedéket adjon. Mondom: kétes szerencse, mert a miként látjuk, és tapasztaljuk, miattunk ezerféle kellemetlenségnek tette ki magát a szövetségi tanács.

Mihelyt a száműzöttek Genfét választották rendes lakhelyül, a szt.-pétervári kabinet azonnal intézkedett, hogy bennünket ott számon tartva, szigorú felügyelet alá tegyen. Jelenleg a különféle rangú rendőrök, kémek és agent-provocatourok külön orosz gyarmatot képeznek Genfben. Megvesztegettek, a hol csak lehetett, a különféle szállóberlőket, háztulajdonosokat és kereskedőket, kikkel az orosz emigráció tagjai érintkeznek.

Figyelemmel kísérik minden lépésedet, szavadat; bármerre fordulj is, mindenütt ott találod a csinovnyik undok potfáját. A genfi közönség nagyobb része útállattal fordul el a kémektől, és nem egyszer történt, hogy nyilvános helyeken valamely oda tolokodott kémét «le mouchard russe à la porte» (ki az orosz kémekkel!) szavakkal csakugyan ki is rugdaltak.

II. Sándor császár meggyilkolása után százával jöttek Genfba a híres fekete osztály ügynökei. Hiába tiltakoztunk a nihilistákkal való bármilyen szolidaritás ellen, az eszeveszett rendőrhad erők erejével Genfben kereste a merénylet eredetét, holott mindenki tudja, hogy a gyarlatos cselekmény tervezői és végrehajtói, az egy Perowskaja Zsófián kívül, soha Svájcban nem is voltak.

Végre megsokaltuk a dolgot és elhatároztuk, hogy segíteni kell a bajon. S. gróf, kinek bölkezése sok szegény száműzött honfitársa sorsát tette némileg türelhetővé, a Leman partján lévő pompás nyaralójában fényes estélyt rendezett. Több mint 400 meghívó lón szétküldve, de minden óvatosság mellett bizton tudtuk, hogy kémek nélkül nem fogunk maradni. A házi úr személyesen fogadta vendégeit, magától értetődően, hogy a belépőktől senki sem kérte a meghívójeggy elmutatását. Éjfél felé járt már az idő, midőn egyik kártyaszatálnál ott ült kifogástalan öltözetben az ügyesen álcázott orosz rendőrkém. Szépen játszott a whist-et, erősen vesztett, és megnyerő modorával partnerjeit végképen lekonyezte.

— Mióta Szt-Pétervárt ott kellett hagynom, — kezdé a gazfickó — még nem láttam száműzött testvéreimet oly szép számmal, mint itt. Kérlek benneteket barátim, engedjétek meg, hogy másutt is ott lehessenek a ti társaságotokban. Egyelőre a «Hôtel du Lac»-ban kell laknom, míg alkalmas helyet nem találók; de mielőtt berendeztem magamat, nagyon örülnék, ha minél gyakrabban lennének együtt.

Általános helyeslés, kézszerítés, ölekezés, cigárette-osztogatás és cognac-fogyasztás.

Most az udvarmester jelenti, hogy a vacsora készen van, mire az egész társaság asztalhoz ül.

Mi, oroszok, sehol sem tudunk elleni a felköszöntések árja nélkül, s itt is, már a harmadik fogás után, egymást érték a toasztok.

— Uram, — kezdé a házi gazda, — poharamat emelem imádott hazánk jölletéért, és III. Sándor császár egészségéért!

Erre a kém nem volt elkészülve, mert míg mindenki élénk hurrah! kiáltással poharát kiüríté, addig ő maga büszke daczot szünlve, a felköszöntés második részénél ismét leült és poharát a falhoz vágta.

— Hogyan uram, — folytató S. gróf — ön nem tart velünk? Pedig nagyon megilletné önt, ha felköszöntésemet még avval is megtoldaná, hogy: «éljen a fekete osztály», mely önt ide juttatta.

Tableau! ... — És most végezzünk evvel az emberrel, barátim, — tevő hozzá S. gróf, a remegő kémhez fordulva.

— Hogy ön hivatalosan ide tolokodott, azt értem, hiszen ezért fizetik; hogy szerepénél fogva ismeretséget akart kötni, az nagyon természetes, de hogy kihívó magaviseletével vendégeimet tévutra akarta vezetni, ezért meg fogjuk büntetni. Ön három óra alatt Genfből eltakarodik s visszamegy Szent-Pétervárra, hol elmondhatja, miszerint az orosz emigráció sokkal többre becsüli önmagát, semhogy rendőri, még pedig orosz rendőri felügyeletre szorulna rá. Ha nem engedelmessékedik, találunk rá módot, hogy itt Genfben még a legutolsó teherhordó is kiterjen ön előtt. Hé, inasok, vezessétek ki ezt a gazembert!

Egy darab ideig meghúzták magukat a különféle kémek, de utóbb újból folytatták mesterségüket, sőt egy Moszkvából Genfbe került orvostanulót, kinek otthon valamiről meggyűlt a baja, rávettek, hogy az itt megjelenő orosz röpiratokból néhány példányt küldjön haza, minek nyomán aztán Moszkvában többször elfogatások történtek. Valami Golubin nevű elcsapott gazdatiszt volt ebben a főmester s e révén akart magának érdemeket szerezni. S. tanár — a kazani egyetem díszje — magára vállalta a gonosztevő megfenyítését. Golubin ugyanis azon ürügy alatt, hogy francziául akar tanulni, felkereste S. tanárt, a ki úgy tett, mintha nem is ismerné, s mindenféle koholt hírekkal jól tartotta a kémét. Végre oda lyukadt ki a dolog, hogy Golubin formaszereket jelentéseket követelt a tanártól, melyekért fényes jutalmat ígért. A bekövetkezett szóváltásnak sértetetés, kihívás és párbaj lón a vége, melyben S. a kémét egyszerűen föbe lötte. — A genfi kémkedés évenként legalább két millió rubelbe kerül az orosz kormánynak; hasonló berendezéssel rendelkezik az orosz kormány Franciaországban, Angliában és Németországban is, sőt az újabbidőben Ausztria különféle nagyvárosaiba is juthattak orosz rendőri expozitúrák.

A keleten uralkodó depraváció folytán többnyire odaváló befolyásos emberek végzik jó fizetés mellett az efféle teendőket Szent-Pétervár számára, habár gyakran megtörtént, hogy az előre felvett imperiállokkal együtt a bizalmi férfiak is eltűntek, vagy pedig egyszerűen felmondták a szolgálatot.

A nihilista mozgalom fonalait nem külföldön, hanem otthon szövik; ezt még a legutolsó orosz zsoldár is tudja. Mérvadó körökben azzal is tisztában vannak, hogy az előbb-utóbb mulhatlanul bekövetkező iszonyú társadalmi forradalom ellen szeret nem a nihilisták akasztásában, annál kevésbé pedig az orosz emigráció rendszabályozásában kell keresni, mindazonáltal az örökké éhes és prédára leső apró csin keresztül tudta

vinni, hogy az iszonyu pénzbe kerülő rendőri apparátus az egész világot már most is fennáll.

Ma-holnap alig lesz ember az orosz birodalomban, ki valamely titkos társulat tagja ne lenne. Már pedig a tapasztalás azt mutatja, hogy a rendőrség — értem az orosz rendőrséget — mindent post festa szokott megtudni. A császár ellen tervezett merénylet hírére Genfben már hónapokkal előbb hallottuk, s erre rögtön ki is jelentettük, hogy az orosz emigráció a merénylőkkel semmi-féle összeköttetésben nem áll. Jóhiszemű felszólalásunkat a szerencsétlen rendőriminiszter egyszerű fogásnak hitte, s míg a határszéleken még a madár is csak nagy nehezen tudott bejutni: addig a császárt otthon fényes nappal az utcán megölték.

Azóta a helyzet nagyon keveset változott. — Háboru vagy forradalom. — E két rossz közül szabad a választás. Míg minden háborúnak vége és eredménye az esélyek helyes vagy helytelen felhasználásától függ, az orosz forradalom mulhatlanul a trón, a dinasztia, valamint az egész rendszer bukását is maga után vonná. Ezen okból az érdekeltek felek nagyon hamar kitalálták, hogy minél hosszabb, és minél véresebb háborúra kell készülniök. Nesselrode gróf külügyminiszter, kinek ügyesebb embert azóta sem igen láttunk Oroszországban, egy ízben szokatlanul komolynak találta Miklós császárt Czarskoje-Szeló-ban, mielőtt is az uralkodó dolgozó-szobájába lépve, eddigi szokása ellenére várt, míg a császár meg fogja őt szólítani. Darabig egymásra néztek.

— Nos Nesselrode, miben töröd azt a buta fejedet? — kezdé a császár.

— Sire — vizionzá a miniszter — én csak fel-séged gondolatainak végrehajtója vagyok, s ezért semmit sem gondolok.

— Hát máskor miért tudtál annyit beszélni? Erre aztán Nesselrode nem tudott, vagyis inkább nem akart felelni. Most is hasonló állapotban élünk, csakhogy más emberekkel.

Ez idő szerint az orosz emigráció napról-napra szaporodik, holott azt lehetett gondolni, hogy a mostani császár uralkodása alatt tán végképen meg fog szünni. Miután azonban a polcon lévő clique sehol sem türi meg a becsületes, önzéstelen embereket, nem marad egyéb hátra, mint visszavonultan hallgatni, vagy pedig ha erre képesek nem vagyunk, kivándorolni.

Egy fél évvel II-ik Sándor császár halála után, három fiatal orosz hölgy érkezett Genfba, kik ajánló leveleiket B. herczegnék, mint az orosz emigráció főnökeinek, bemutatván, már a legközelebbi társas estélyen megjelentek.

T. Mária, Xenia és Feodora nővérek szüleit egy napon elvesztvén, csendesen éltek szt.-pétervári házukban. Nem törődtek politikai, vagy egyéb ehhez hasonló kérdésekkel; kedvező anyagi helyzetüknél fogva szívesen látták, ha őket rokonaik és ismerőseik minél gyakrabban fölkeresték.

Midőn az iszonyu merénylet hatása alatt mindenki csak a szomorú eseményről tudott beszélni, nagyon természetes, hogy a három leány sem tett egyebet, habár őket nem annyira a dolog politikai oldala, mint inkább a gyilkosság elkövetésének részletei érdekelték.

Néhány nap múlva, a tárgy kimerítően meg lévén beszéltve, a legfiatalabb nővér, Feodora, a zongorához ült és kedvence darabjai közt véletlenül a Marseillaise-t is eljátszotta.

A balsors ugy akarta, hogy a különben nagyon csendes utcán, a melyben T-ék háza állott, éppen akkor G. tábornok léptessen végig. Még az nap egy magasabb rendőr-tiszt jelent meg a házban, ki hamarjában kisütötte, hogy a forradalmi dalt csakugyan a T. testvérek lakásán játszotta valaki.

A magában jelentéktelen dologból a mindegyik rémeket látó rendőrség erőnek erejével azt

akarta kisütni, hogy ez tüntetés volt a sikerült merénylet dicsőítésére.

Két hónapi folytonos zaklatások után azzal becsújtották el a három nővért a börtönből, hogy vagyonukat pénzre téve, az orosz birodalmat egy hónap alatt mindenkorra elhagyni tartoznak. Hiába volt minden közbenjárás és könyörgés. Nagy nehezen csak annyit érthettek el, hogy ingatlan birtokaikat egyelőre tíz évre bérbe adhatták. Kéz alatt értéksükre adatott, hogy az azon esetre, ha néhány évre valamely zárdába visszavonulnának, tán mégis lehetséges lenne a császár kegyelmét elnyerni. Ki az orosz női zárdák benső viszonyait némileg ismeri, bizonyára helyeselni fogja a három nővért az elhatározását, a mely szerint inkább a kivándorlásra szánták el magukat.

Igy szaporodik az orosz emigráció, s ha még sokáig tart, megéljük, hogy a csinovnyik-hadnál egyéb ember nem lesz található nagy Oroszországban.

RAJZOK LENGYELORSZÁG TÖRTÉNETÉBŐL.

VIII.

A Twardowski-legenda.

Twardowski neve egyike a legnépszerűbbeknek ma is Lengyelországban. Ez a fantasztikus egyéniség, kinek egész valóját és élete pályáját titok környékezi, számos érdekes hagyomány tárgya a lengyel nép között.

Háromszáz év óta beszél a néphagyomány ördöngös bűbájosságairól, melyeket a költészet is balladákba, románcokba foglalt s többek közt Mickiewicz Ádám egy humoros költeményben örökített meg.

Életről, fájdalom, nagyon fukarok a legendai hős maganéletére vonatkozó adatokban, s születéséről is csak annyit mondanak, hogy nemes családból eredt, tanulmányait a krakkói egyetemen végezte, hol különösen a természetrajz és vegytan kötötte le leginkább érdeklődését.

Ez az érdeklődés nem csupán elméleti maradt, hanem buzgó gyakorlati kísérletezéseket képezte kiindulási pontját, melyek Krakkó mellett, a Krzemionki hegyeken folytak le, a miért a nép nem késett Twardowski alakját csakhamar bizonyos regényesség és természetfölöttiség nimbussával övezni körül, úgy, hogy a mondák és csodák egész serege jött róla forgalomba.

Igy mondják a többek közt, hogy egy éjjel Twardowski a Krzemionki-hegyek közé rándult s hívta az ördögöt, ki meg is jelent idezésére, s megígérte segítségét és pártfogását lelkéért cserében. A lengyel néphagyomány szerint a szerződés tehenbőrre íratott és Twardowski vérellel jegyezte azt alá. Ez megtörténvén, az ördög, hogy védenze hűségét kipróbálja, azt parancsolta neki, hogy utazzék Rómába.

De Twardowski hamar megfélekedezett ígértéről. Egy nap egy kocsarába vetődött be, melynek czéje: Róma városához volt címmezve. Alig lépett be, hollók és varjúk szállták meg a ház fölédét, baljósulátúan károgtva. Twardowski azonban, ki javában ivott és evett többi asztaltársával, cseppet sem törődött velök. A vig vacsora után természetellen kísérletekkel kezdte a társaságot mulattni, de abban a pillanatban mikor a nézők csodálkozása tetőpontra hágott, megjelent az ördög. Twardowski háromszor parancsolta neki, hogy távozzék, de amaz nem engedelmessékedett neki. Ekkor Twardowski egy bölcsőben szendergő kisededhez lépett, a mely helyetben az ördög nem ártathott neki, s kénytelen volt visszavonulni, e szavakat mondván: *Verbum nobile debet esse stabile* (Nemes ember szavának szentnek kell lennie).

Mikor e szavakat hallotta, Twardowski magába tért, és vonakodás nélkül átengedte magát a

sátán hatalmának, a ki megragadta zsákmányát. De ekkor Twardowski, megrettenve, zsoldárokat kezdett énekelni, mire ég és föld között libegve maradt.

Ma is Twardowskinak tulajdonitanak még egy kéziratot, mely a krakkói egyetem könyvtárban őriztetik. Zsigmond-Ágost ugyanis könyvei egy részét a krakkói Szent-Anna egyháznak, más részét pedig a wlnai jezsuitáknak hagyta. Ez utóbbiak között volt a beces kézirat is; egy nap azonban nyom nélkül eltűnt. Naramovski jezsuita, a wlnai egyetem doctora ekkép emlékezik «Facies rerum sarmaticarum» című művében a kérdéses kéziratról:

«Karmairól isméri meg az oroszlányt s az embert művei után. Twardowski varázsló bűvészkönyve, vagy inkább kézírata megtanít bennünket arra, hogy hogyan élt ő, s hogyan végezte napjait.

Butwillo Dániel abbé és könyvtárnok Sspot abbéknak, mint ez művéhez irt jegyzeteiben említi, egy félreeső helyet mutatott, hol a kézirat elhelyezve volt, nagy vaslánczozal erősítve a falhoz. Egy napon az abbé, kíváncsiságától ösztönözve, meg akarta tudni, mit tartalmaz az, de egyszerre borzasztó ropogás támadt, s a gonosz szellem betöltötte a szobát. Az abbé sietett becsukni a könyvet s szobájába menekült, de izgatottsága oly nagy volt, hogy egész éjjel nem hunyhata le szeméit.

Másnap korán visszament ugyanarra a helyre több pap kíséretében, de mekkora volt meglepetése! — a titokteljes kézirat eltűnt. Azt hitték, hogy a könyvet és szerzőjét a sátán ragadta el és vetette örök kárhözatra.»

A könyv tulajdonképen encyclopaedia s jelenleg a krakkói könyvtárban van. Valódi szerzője Zidek Pál.

Twardowskinak tulajdonitanak egy varázstükört is, mely sokáig Wengrowban volt letéve, egy a 18-ik század elején a Krasinski család által alapított templomban. Itt a sekrestyében tartották; az egész esiszolt ércből volt, 22 hüvelyk magas és 19 széles, ébenfa kerettel. Itt-ott némi törés nyomait viselte, melyek állítólag a wengrowi diákoktól eredtek, a kik látni óhajtván a tükörben a fantastikus alakokat, több helyen betörték, mire aztán az alakok eltűntek s a tükört ezzel a felirattal látták el:

«Luserat hoc speculo magica Twardowius artes
Lusus et iste Dei versus in obsequium est.»

(Ezzel a tükörrel űzte Twardowski bűvészetét, de soha sem szűnt meg azért istenfélő lenni.)

Wengrowban sokáig hittek a tükör bűvös tulajdonságaiban s a lakosok azt mondogatták, hogy a papok öltözés közben nem merték szeméiket reá vetni, mert arcaikon mindjárt megmagyarázhatlan változást észleltek. Sőt a minisztráns gyerekek arról is tudtak regélni, hogy időnként maga a sátán is megmutatta benne arczát. Ezért is függesztették olyan magasra. 1829-ben végre a pulawy-i ritkaság-gyűjteménybe szállították át.

Twardowski pedig élete végéig, azon napig, melyen az ördög öt nemesi becsületiszaván fogva elragadta, naponként bejárta Zsigmond Ágost királyhoz. Éjszaka szokott érkezni, egy titkos ajtón át, s e titkos érkezéseken sok komoly és fontos dolgot beszéltek meg.

Ugyanó jóslatokat is mondott a királynak s a többek közt egyszer megjósolta, hogy 72 éves korában fog meghalni, de ebben a varázsló csalódott, mert Zsigmond-Ágost 52 éves korában halt meg.

Egy fiatal lány, a kit egyszer Twardowski a nép dühé elől mentett meg, s több éven át tartózkodott vele a Krzemionki hegyek barlangjában, maga is a mágiára adta magát s nemsokára mesterével versenyzett, úgy hogy a király is bizalmával tüntette ki, magához hívta betegsége közepette, s azt hitte, hatással vannak rá gyógyítói és bűbájosságai.

Tény az, hogy maga a lány is mely benyomást tett Zsigmond-Ágost szívére, melytől nem tudott szabadulni. Valódi rossz szelleme volt, s még halálos ágyánál is ott állott. Zsigmond-

* Hólapda-játék divott szélire július első felében Angliának tóvidékén. Menthead mellett oly sok volt a friss hó, hogy a legények valóságos hólapda-versenyt rendeztek.

* A strucz-tollak ára nagyon leszállott. 1882-ben a Fokföldről mintegy 13 millió forint értékű tollat vettek ki, most a toll mennyisége sokkal nagyobb lett, de a bevétel alig 5 milliót tett ki. Régebben egy font finom fehér tollért 500—800 forintot is megadtak.

* A sextinai madonna híres képének, mely Drezdában őriztetik s melyről igen sokan azt állítják, hogy nemcsak Rafaelnek legszebb képe, de általában a legjelesebb festmény, a mi létezik, párja akad. Maga Rafael második példányt is készített e híres művéről és pedig, mivel templomi zászlóra volt szánva, damasztra festve. Ez a második példány sok ideig Regioban egy mérnök családjában őriztetett, később Felső Engadinban. St. Morizban egy vendégfogadás tulajdona volt s nemrég Cesar H. Angsbürgben javította ki s ez alkalommal le is fényképeztette.

* A nyavalyatörést Németország különböző részeiben a közepkoron át tüzzel gyógyították és pedig oly módon, hogy tükrök segítségével a nap sugarat bocsátották a betegre. Boerhave híres orvos a haarlemi árvaházban szintén használta a tüzet a képzeldés által ragályként elterjedt nyavalyatörés ellen, de csak úgy, hogy a gyermekek szobájába égő szénét s fodorító vasat hozott s a gyermekeket megsütéssel fenyegette. Ez utóbbi módról tudjuk is, hogy használt; az előbbinél még a gyógyító barátok varázsszereket is alkalmaztak.

* Orvos-herczeg. Károly Tivadar herczeg példáját, ki tudvalevőleg már régóta szenvedélyesen foglalkozik a természetvel, újabban Lajos Ferdinánd bajor herczeg, Luitpold uralkodó herczeg unokaöccse, követte, ki épen most végezte be egyetemi tanulmányait s közelebb orvosi oklevelet fog nyerni.

* Gyógyszerészek is lehetnek már a nők Oroszországban. Négy gymn. osztály elvégzése és gyógyszerári gyakorlat után orvosi fakultásnál tehetnek vizsgát, de a fakultás hallgatói gyanánt nem irakozhatnak be. A kormány megállapította e reform életbeléptetésekor azt is, hogy oly gyógyszerárakban, hol a segédek vagy tanulók nők, férfi-segédek és tanulók nem lehetnek.

* «Telautograph» egy újamerikai találmány czime, mely feltalálója, Gray Elizeus állítása szerint a telefont csakhamar ki fogja szorítani. E találmány az írást közvetíti; ha valaki a vezetékek végén levelet ír, a másik végén ugyanazok a vonások jutnak a papírra s így e találmány használatánál sokkal kevesebb tévedés fordulhat elő, mint a telefonnál.

Egy vulkán kitörése egyik olasz szigeten. Az Olaszország-hoz tartozó Vulcana szigeten pár nap óta teljes erővel működik egy tűzhányó kráter. Mint a házakat és a boraktáratok tönkretette. A sziget teljesen el van borítva fehér hamuval. A fegyház elpusztult. Hatósági személyek már többször kísérletet tettek, hogy a szigeten kiköszönek, de csakhamar vissza kellett térniök, mert a kráter folyton bányta az izzó kődarabokat, melyek a földre esve, nagy lyukakat ütöttek s a lyukak csakhamar megtelenek vízzel. A szél a hamut Szicília szigetéig is elhordja.

* A japáni császárnő közelebb Amerika nagyobb városait szándékozik meglátogatni és pedig nem incognito utat tesz, hanem fejedelmi kísérettel s fényvel, hogy az Egyesült-Államok lakóinak annál jobban imponáljon.

* Drága pipák. Az Egyesült-Államokban azok a nők, kik pipázni szoktak, rendszeren kis tajtékpipát használnak, mely arannyal s más ékszerrel van kirakva s a szopóka helyét onyx-kő foglalja el. Egy ily kis pipa ára mintegy 200 frt.

A PETERHOFI KASTÉLY.

Éropa két hatalmas fejedelmének találkozása foglalkoztatta a mult július hóban a politikai világot, a kettős siron át oly ifjú korában trónra lépett II. Vilmos német császár látogatta meg közelrokonát, a minden oroszok hatalmas császárt, kinek szeszélyében kiszámíthatatlan akaratától látszik függeni már több év óta Európa békéje. Eleget beszéltek, hogy a német császár csak rokoni látogatásokat tesz s valóban körutjában még a svéd és dán udvarokat is meglátogatta: már a két találkozó szászár magas állása sem engedte, hogy a németek fejének családi gyásza után oly hirtelenül s látszólag okadatlanul tett látogatását csupán egyszerű udvariassági ténynek tartásák. Ezért volt maga a találkozás oly nevezetes s természetesen bizonyos fokig nevezetessé lett az a hely is, a hol a találkozás megtörtént s a melyet most képünkön bemutatunk, a peterhofi kastély.

Peterhof a finn öböl déli partján fekszik, csaknem szemben a híres Kronstadt tengeri erőddel s alig egy néhány mértföldre Szent-Pétervártól, melylyel a tengerparton vasut köti össze. Közéleiben vannak még Oranienburgi

óriási nagy ebédli teremben van egy rendkívül nagy kép, mely Péter csárának a Ladoga taván vívott csatáját ábrázolja, ugy szintén több csárna arczképe. A palota udvara szökőkutakkal, metszett fákkal, gyönyörű rózsáligetekkel, aranyozott szobrokkal van tele, itt-ott természetesnek látszó ligetei is vannak, mind a mellett egészben véve legmegnyerőbb a Kronstadtra s a villákkal és palotákkal borított környékre nyíló szép kilátás. Azok azonban, kik a mesterkelt hatású környezetben is tudnak gyönyörködni, a kastély előtt levő vízművekben s a nagy park lépésről-lépésre új meglepetéseket nyújtó részleteiben valódi tündérkertet vélnek látni magok előtt.

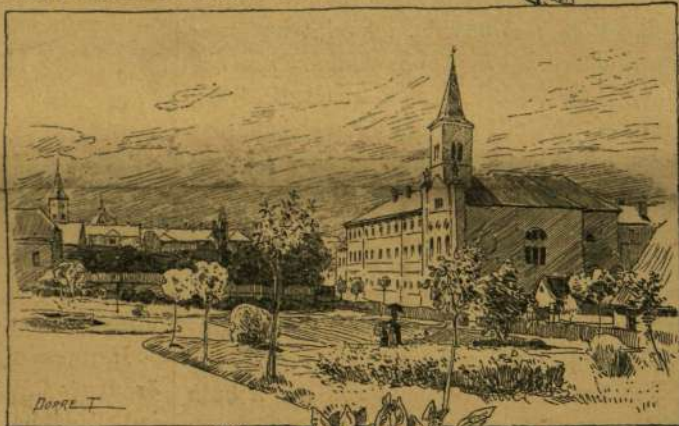
Valóságilag tündéres volt a világ e helyen a német császár itt időzése alatt. Fényes egyenruhákba öltözött nagy urak, elegáns fogatok, megragadó tűzjátékok, nagyszerű kivilágítás, hadiszemlék egymást váltották fel. A nagy ebéd alkalmával a palota éttermében csak az asztal díszítésére 5000 rózsát helyeztek el s a két császár széke előtt valódi virággy volt, melyben a sárga rózsákkal a német császárra való tekintetből szerény buzavirág váltakozott. A nyüzsgő élet azóta elmult egészen s Peterhof ma ismét lakatlan kastély, melyet hatalmas ura talán hosszú,

tengert látunk, itt-ott kis szigetekhez hasonló kék buzavirágfoltokkal és csak imitt-amott kukorica-földekkel tarkázva. Az idei termés a gazdák általános véleménye szerint nagyon bő és az 1867-ikével hasonlítgatják össze.

Elbágyjuk Mízli kis mezővárost, majd Montecor kis állomását, nagy petroleumfinomító gyárral, és Buzó-ra érünk. A városon kívül felállított sok sátor, tömérdek szekér és bódé azonnal elárulja, hogy országos vásárja van, mely gazdag szokott lenni. Buzó 15,000 ezer lakóju megyeváros, élénk kereskedelmi hely és vasuti kiindulópont Braila felé. Van egy 300 éves őhit temploma és a külföld előtt ritka szépségű fekete borostyán-kövéből ismeretes, melyet hasonnevű folyója (magyarul Bodza) homokjában még most is találunk.

Vasutunk itt kissé balra kanyarodik, mert Moldva felé tartunk és alkalmazkodunk kell Románia lehajtott kar alaku földrajzi fekvéséhez. Az első nagyobb állomás Rinnik-Szárát, egy kis fákkal körül ültetett város. A megszokott beláthatatlan síkságot most egy nagyobb erdő váltja fel, hogy aztán kijutva belőle, rövid idő múlva Fokszánra érjünk. De előbb egy kis síros folyó hidján robogunk át. Neve Mikov és azért

AZ APÁCZÁK TEMPLOMA AZ ALSÓ SÉTÁNYON.

A VÁROSHÁZA A FŐTÉREN.

TÖRÖK MECSET (JELENLEG KÓRHÁZ-TEMPLOM.)

PÉCSI KÉPEK. Zeleny ténylegét után rajz. Dörre Tivadar.

Ágost uralkodásának titkos története úgy ismeri e nót, mint Ágost kegyencznőjét — Gizanka Borbálát.

EGYVELEG.

Beomlott templom. A szevillai dóm hatalmas kupolája beomlott. Ugyanabban a pillanatban, melyben e hó elsején délután 2 órakor a dóm kapuit a közönség számára megnyitották, a kupolát tartó négy óriási oszlop egyike nagy robajjal szétörtött s romjai maguk alá temették a presbiterium és khorus közötti hajószéket. Szerencsére emberélet nem esett áldozatul, de a zuhanás, melylyel a kupola és az oszlop összeomlottak, oly óriási volt, hogy az egész városban meghallották s mindenki azt hitte, földrengés van. A spanyol kormány rögtön megtegte az intézkedéseket, hogy a további kárt lehetőleg megakadályozza.

* A londoni egyetemen a jelen évben a legfőbb kitüntetéset, egy arany érmét, Worley Maria Lujza kisasszony nyerte el, kit a klasszikus nyelvek tudórává avattak föl.

A PETERHOFI KASTÉLY.

Monplaisir, Marly, Alexandria s más császári nyaralók, melyek közül a császári család hol egyiket, hol másikat látogatja meg s melyek mindegyikében van egy-egy erélye az orosz birodalom nagyságának megalapítójától, Nagy Péter czártól. Peterhofot maga ez a hatalmas császár építtette 1720-ban egészen a versaillesi palota és kert mintájára, mely abban az időben Európa minden részében utánzás tárgya volt. II. Katalin jelentékenyen kibővítette s Miklós czár is több javítást tett rajta.

Ma a palota három részből áll, közepe egy három emeletes pavillon aranyozott kupolával s ezt üveggel fedett folyosók kötik össze az oldalpavillonokkal, melyek falai fehér és sárga csíkosak. A palota benső része igen csinos s több szobája egyenesen történeti emlékek, a mennyeiben ugy bagyattott, a mint egykor egyes koronás fők ott tartózkodásakor állott. II. Vilmos császárt a híres Katalin czárnő termeiben helyezték el, melyek még most is piros szatinnal s gyönyörű drezdai cserepekkel vannak díszítve. Közél mellette van az arczkép-csarnok, telve a mult századok híres szépségeinek ma már nem is oly megnyerő másolataival. Van itt továbbá egy zászló-muzeum Miklós czár korából; Nagy Péter czár dolgozó szobája bámulatraméltó fametszetekkel s a híres czár mozaik-képével. Két szinten az ő korából való fogadó terem stuccoval és nagy üveg gyertyatartókkal van díszítve. Az

hosszu időközön át nem fog többé felkeresni. Hiszen oly sok kastélya van, hogy akár minden héten másban lakhatnák.

FÜRDŐI LEVELEK ROMÁNIÁBÓL.

I.

Sclanik, július hó.

Az idei forró nyári heteket romániai fürdőkön óhajtván tölteni, július elsején elindultam Bukarestből, hogy meglátogatta néhány nevezetesebb fürdőhelyet, megismerhessem egyszersmind a beutazott országrészt is. És minthogy sem e gyógyhelyek, sem az érintett vidékek nem ismeretek eléggé nálunk: talán nem lesz e lap olvasóira nézve érdektelen a fürdők többé-kevésbé részletes ismertetése mellett, ennek keretében az átutazott vonal és látnivaló nevezetességei képét is adnom.

A román fővárosból hamar eljutunk Plojestre, az első, utunkba eső városba, mely központi fekvésénél fogva vasuti összeköttetést közvetít fekvésint Predaelon át Magyarországgal, részint Moldvával és közvetve Galacozsal a Duna felé. Innen gyenge északi elhajlással keletnek fordulunk, mindenütt gazdag buzavetések közt haladva. Nehol már le van aratva, máshol még alig birják a hullámzó szalmaszálak terhüket. A merre csak tekintünk, szép aransárga kalász-

említeni való, hogy ez alkotta a határt régebben Moldva és Oláhország fejedelemségek közt és alkotja most is, ha külön-külön akarunk róluk beszélni.

Fokszán nagy város, mintegy husz ezer lakossal. Azért mondom így, mert itt még olyan bizonytalanok a népszámlálás adatai, hogy pl. egy ilyen statisztikai könyvben 15 és 23 ezret látok e városra egy és ugyanazon időből bejegyezve! E számban hat ezerral vannak képviselve a zsidók és már csak erről, meg az állomások és vagonok kinézéséről is észrevehetjük, hogy átlépünk Moldvába, hol falu és város számszámra laknak és szaporodnak az izraeliták. A város környékén van egy terjedelmes mező, melyet hadgyakorlatokra használnak, felszerelési épületeivel együtt.

De vonatunk csak halad utjában és nem is vesszük észre, hogy újra irányt váltott éjszaknak. Délután 3 órakor Maraseston vagyunk, mely gőcpontja a bukaresti, galaczi és jassii vasutaknak. Mi is átszálltunk a Moldvába vezető vonatra, de alig melegeztünk fel új helyünkön, mikor egy rövid fél óra múlva Adzsud-nál* ismét kocsit cserélünk. Itt és már az előbbi állomásonál változik a vidék; mert a nagy oláh sik-

* Magyarul Agyad (t. i. az Attilád), nem tudom mi-féle buzgó magyar hazafi elnevezése folytán a la Örményváros (Bukurest), Buzaváros (Buzó), Jászváros (Jassi), stb. I. E.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet évkönyvet adott ki 1885—1886-ról. Hegyesi Márton, az egylet titkára szerkesztette a terjedelmes könyvet, melynek tartalma Biharvármegye és N.-Várad multjára, emlékeire vonatkozik, másik része pedig az egylet életével ismert meg. Jól válogatott közleményei tanulságosak, s nem csupán helyi érdekűek. Első helyen találjuk derék veterán-tudósunk, Rómer Flóris ismertetését a Nagy-Váradon nem régiben talált ezüst tárgyakról, melyeket rajokban is bemutat. A jeles régészettől még két közlemény olvasható: 'A nagyvárad múzeum két ostayasúto vasa 1500 és 1564-ből' és 'Nemes családból való ötvöslegény' (1612-ből). Általános érdekű id. Gyálakay Lajos 'Segesvár és Petőfi' cikke, melyben utolsó találkozását írja le Petőfivel és a segesvári

megjelenni hazánk irodalmi és kulturmozgalmairól. E leveleket a pesti görög egyház lelkésze, Gogosz Gergely archimandrita és Tialiosz György tanár írják. Az utóbb idézett lap egyik közelebbi számában a magyar tud. akadémia mult évi működése van rokonszenves hangon ismertetve.

Folyóiratok. A Művészi ipar, az iparművészeti társulat és múzeum havi közlönyének új számában Simkó József tanulságosan ír a lyoni selyemszövőésről. A szerkesztő, Pasteiner Gyula a Mária Teréziára vonatkozó bécsi tárlatot ismerteti. További cikkek: Az iparkutatás a bécsi jubileumi tárlaton. Karpereczek: Hány Gyula, Nagy László és Link Fülöp István színes nyomásu rajzaival. Könyvismertetések s kisebb közlemények. — A Földrajzi Közlemények az évfolyamának 6-ik füzetében Thüring Gusztáv újabb adatokat közöl Magyar László életrajzához, s ebből megtudjuk, hogy a híres afrikai magyar utazóról tüzetes életrajzot is készít. Dr. Erdősi Béla pedig Egyiptom multjáról és jelenéről ír 'A Farnók országból' czimben. Könyvismertetések, földrajzi apróságokat e számban is bőven talál az olvasó.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A múzeumok és képtárak, melyekben a nyár alatt javításokat és átalakításokat tettek, szeptember 1-én ünnepére mind megnyitnak. A nemzeti múzeum régiségtára is, mely két hóig zárva volt, megnyílik e hó 19-ikén, s minden kedden és pénteken nyitva lesz. A szeptember 1-én felrinduló közönségre való tekintettel, a nemzeti múzeum összes osztályai nyitva lesznek augusztus 19-kétől 21-ikéig, délelőtt 9 órától déli 1 óráig.

Az országos képtár (akadémia palota) és a vele kapcsolatos történelmi csarnokra nézve (a királyi kert parti pavillonjában) a közoktatásügyi miniszter úgy intézkedett, hogy aug. 20-ikán 8—12 és délután 2—6 óráig nyitva legyen. Az országos képtár egész éven át szerdán, pénteken és vasárnap reggeli 9 órától d. u. 1-ig áll nyitva. E időn kívül csak személyenkint 50 kr lefizetése mellett szemléltethető meg. A böténpénz minden darab után 5 kr. Mindenki köteles a nála levő botot, ernyőt stb. a képtár bejáratánál átadni.

MI UJSÁG?

A királyi család e hó 18-ikát, a király születésnapját, Ischben fogja töltetni, hová az uralkodó család több tagja is megérkezik. A királyné és Mária Valéria főhercegnő ezután rövid időre Wild-Gasteinba megy, majd pedig — jövő hónap közepé körül — Gödöllőre. A királyt e hónapban s a jövő hónap elején a hadgyakorlatok foglalják el s az ősz elején ő is Gödöllőre jön.

József főherceg fiainak vizsgája. Az alsóthi kastélyban aug. 5-ikén tettek vizsgát József főhercegné legszébb reményekre jogosító fia: József és László főhercegek; amaz a gymnasiumi VI-ik, emez a III-ik osztály tárgyakból. A vizsgálaton jelen voltak a fenséges atya, József főherceg, Vaszary Kolos pannonhalmi főapát, Holdházy János apát, a főhercegek nevelője, Franciscus Norbert, győri főgymnasiumi igazgató, Hunfalvi Bónis és

Tudjuk, hogy a szónoklat hazája Görögország, mert a görög nép szabad nép volt s e szabadság határozott itt minden fölött, azon minden polgár felszólalhatott, általa a tisztviselés mindenki előtt nyitva állott. Így a népgyűlés uralt mindent, a népgyűlést pedig a szónok. Természetes tehát, hogy ily körülmények között jobban és jobban vert gyökeret a szónoklat, mely végre hatalmas fává nőtte ki magát s képes volt oly gyümölcsöt teremni, mint egy Demosthenes.

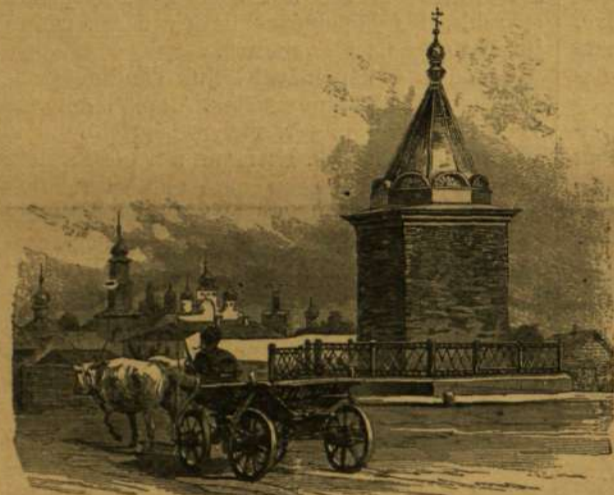
Immár kész vagyok kérdésre felelni, hogy melyek a szónoknak külső kellékei. — Első sorban megjelenése tűnik föl, mely legyen vonzó. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy legyen szép, mert egy kevésbé szép alak, ha a meggyőződés tiszta hangján beszél, nagyon sokat felejtet, sőt még magával is ragadhat.

Fellépése legyen szerény, mert nincs jobb és szebb szónoki tulajdonság, mint a szerénység, míg a büszke önhittség határozottan kihívja a hallgató-ságra nézve.

Nem kell sokat szólnom a tárgyismeretről, mert annak szükségessége mindenki által ismeretes. Szóljon bárki olyasmiről, a mihez nem ért, neveltség tárgya lesz azok előtt, a kik ahhoz értenek.

Ezek volna tehát azon külső és belső kellékek, melyek legszükségesebbek a szónoknak. Nem akarok tovább fúrasztani, a mit még mondani akartam, megértheted e kis meséből. Olvastam, hogy egyszer a madarak a királyságról versenyeztek. Mind iparkodott magát földszíteni, csak a sas vélte, hogy az ő disze épen az, melynek nincs disze. Én is azt vélem, hogy a legszébb és legjobb szónok az, a ki nem ékesíti magát idegen tollakkal, hanem egyszerű és természetesen marad.

A kis László főherceg munkája ez: 'Tavaszi reggel a hegyen.' (Leírás.) Egy szép tavaszi reggelen kimentem a Csaplárba. Minden, az egész természet, tavaszi pompájában volt. A fák koronája virágzásban diszlik; mindenfélé az orgonafák lehelik ki nagyszerű illatukat; lábaim alatt friss gyepterül el, olyan, mint egy zöld bársonyszőnyeg, melyre száz meg száz tarka virág van himezve. A

SZENT VLADIMIR KERESZTELŐ KÁPOLNÁJA.

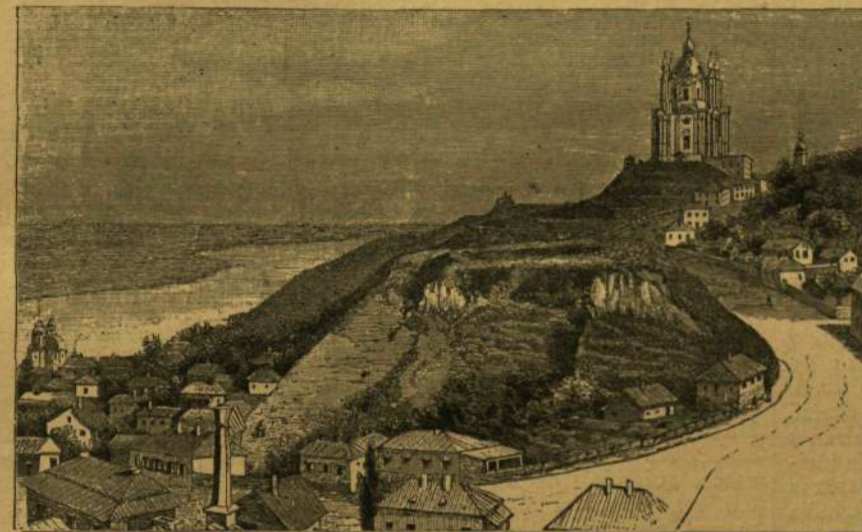
A LAVRA FŐHOMLOKZATA.

AZ OLAJFŰ IZMA

SZENT ANTAL, A NAGY MARTIN SIRJA.

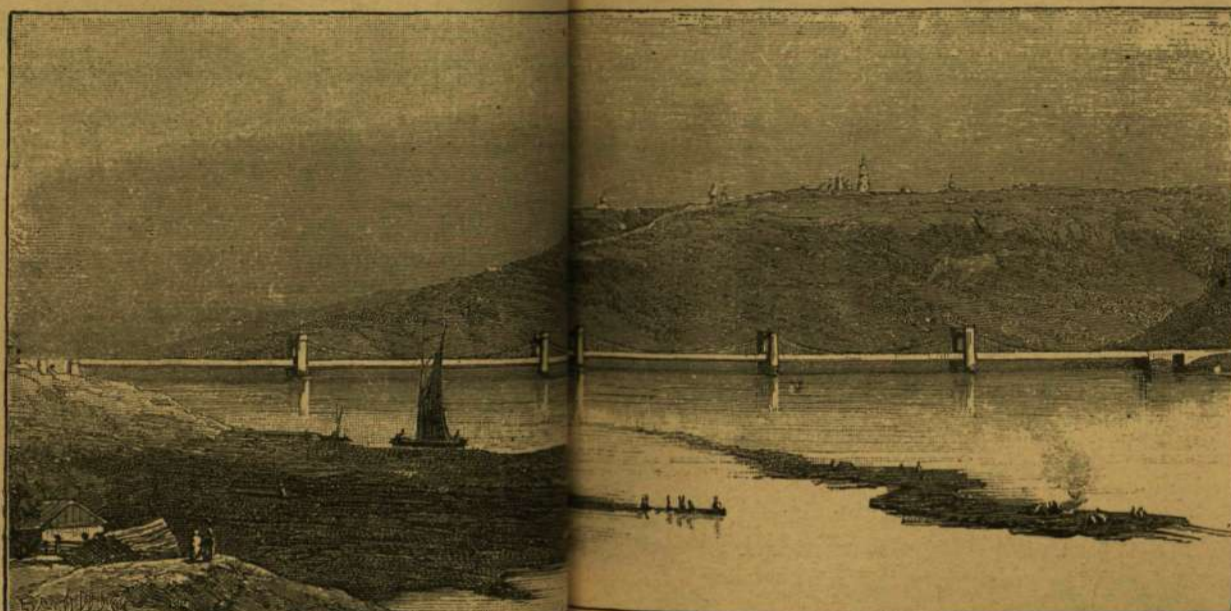
A SZENT ANDRÁS-TEMLOM S A PODOL EGY RÉSZE.

A SZENT-IRÉNE TEMPLEM MARADVÁNYA.

A LAVRA ZÁRDA-CSOPORT BELSEJE.

A KIJEVI ÚJÉK SZINHELYÉRŐL.

A KATAKOMBÁK TAJÉKPE.

csatáról nyújt részleteket. (E közlemény főbb részeit melléklapunkban, a Világkrónikában közöljük) Dombi Lajos a nagyvárad vár török ostromáról közöl egykorú leírást; Hegyesi Márton pedig a szabadságharcra vonatkozó több adatot. Az egyleti közleményekből azt a nem vigasztaló értesítést kapjuk, hogy az egyesület nem részeseleég pártfogásban. Tagjainak száma mindössze 109, vagyona 2172 forint. Az utolsó évben 437 forintot tett bevétele, s 505 forintot kiadása. A megye azonban segíyezni fogja a közművelődési célokra kivetett pótdókból.

Gondolkodástan cím alatt Sándorffy Nándor gyulafehérvári r. kath. pap bölcsészeti kézikönyvet adott ki, mely Gyula-Fehérvárt jelent meg s Lónhardy Ferencz erdélyi püspöknek van ajánlva. A szerző általában a bölcsészeti kedvelőinek szánta könyvét, mely a filozófiai ismereteket összegezi. Ára 1 frt.

Görög lapok a magyar tud. akadémiairól. Az athenai 'Akropolis' s a konstantinápolyi 'Epitheorisis' című napilapokban jó közlemények szoktak

A nemzeti színház augusztus 18-án nyílik meg a színidők után Madách 'Ember tragédiájával'. Az őszi és téli műsornak számos színpadi újdonsága lesz, eredeti és fordított művekből.

Eredeti színművek ezek: 'Thuran Anna', dráma 4 felvonásban, Bartók Lajostól. 'Divatkép', színmű 3 felvonásban, Csiky Gergelytől. 'Schökök', vígjáték 3 felvonásban, Barczik Árpádtól. 'Eladó leány', az idei Teleki-díjjal jutalmazott vígjáték 3 felvonásban, Gerő Károlytól. 'Falusi délutánok', vígjáték 3 felvonásban Méray-Horváth Károlytól és 'Bölcs Salamon' bibliai dráma 4 felvonásban, ismeretlen szerzőtől. Fordított színművek: 'Bölcs Nánán', Lessingtől; 'Király és paraszt', Lope de Vegától; 'A nagy Galeotto', Echegaray-tól; 'Clemenceau', Dumastól; 'A rendjel', Halevytől és 'Válás után', Bissontól. — Újonnan betanulandó színműveikül ki vannak jelölve: 'Béldi Pál', (Sziligetitől), 'Kegyzés', (Teleki László gr.-tól), 'Leár király' és 'Makrancos hölgy' (Shaksperetől), 'Cid', (Corneilletől), 'Stuart Mária' (Schillertől), 'Egy pohár víz' és 'Pajtáskodás', (Scribetől).

rátnál az ott lévő szolgának átadni. A történelmi képesarnok egyelőre vasárnap reggel 9 órától délutáni 1-ig tekinthető meg. Budapesti hegyvidéki turista-egylet alakult a fővárosban, mely a mult vasárnap szervezkedett. Az egylet célja a budapesti hegyvidék látogatásának fejlesztése, szép kiltátsi pontoknak fölkeresése és utak által hozzáférhetőkké tétele, menházak építése, kirándulások, felolvasások, mulatságok rendezése által a hegyvidék társas életének élénkítése. Az egylet tagjai lehetnek: alapítók, kik egyszer s mindenkorra 100 frtot fizetnek; rendesek, kik öt évre kötelezik magukat évi 5 frt fizetésre; évdíjasok, kik egy évre 5 forint tagdíjat fizetnek. Elnökül Méré János választott, ki a Svábhegy érdekében sokat buzgólkodik; másodelnök Pucher József; alelnökök: dr. Várady Antal és Garay Károly, ügyész: dr. Bayer János, pénztárnok: Resch Károly, titkár: dr. Vasziilevits János, ellenőr: Mauthner Ödön, igazgató: Krieger György. Ezen kívül több tagu igazgatóság működik az egylet céljain.

Lászlófy Kamill, győri főgymnasiumi tanár, s Köppl Károly és Malatin Gotthárd, az ifju főhercegek tanárai. A vizsgálat délelőtt 9 órakor kezdődött s 12 órakor ért véget. Az ifju főhercegek minden tantárgyban valóban kitünő előmenetelt tanusítottak. Az ifju főhercegek magyar írásbeli dolgozatai a legszébb bizonyítványai az iránynak, az emelkedett gondolkodásnak, melyben neveltetnek, s a magyar nyelv meleg ápolásának. A főhercegi családban a magyar nyelv uralkodik, de ritka magyar család, melyben a magyar nyelv művészi és költői formái iránt oly gondosan fejlesztetnek az érzék, mint az alsóthi főhercegi kastélyban. Érdeklél olvashatja mindenki a fiatal főhercegek magyar írásbeli dolgozatát.

József Ágost főherceg 'A szónok külső és belső kellékei' czimű értekezést irt levél alakjában. Dolgozata így hangzik: 'Kedves barátom! Te azt kérded, hogy mi a szónok külső és belső kelléke? Ime néhány megfigyelés, melyek talán hasznodra lesznek.

A hangban tükröződjék az érzelem; legyen az szelíd vagy harsagos; legyen az örömtelt, vagy fájdalmas, kell, hogy mindig az indulathoz legyen mérve. Az egyhangú beszéd is végre unalmassá válik, daczára a tárgy fontosságának; kell tehát, hogy a hangnak változatossága által ébresztessék föl a figyelem és kíváncsiság.

Taglejtése legyen mindenekelőtt természetes. Már Cicero mondja: 'a taglejtés a test ékesszólása', ha tehát erőlteted, neveltségessé fogsz válni.

Ennyi talán elég lesz arra, hogy első kérdésre megfeleljek. Ennél azonban majdnem még fontosabbnak tartom a másodikat; t. i. a szónok belső kellékeit.

A szónoklat célja a rábeszélés, de rábeszélési másokat csak arra tudunk, a mitől mi magunk is át vagyunk hatva, meggyőződve; ennél fogva az első belső kellék: a meggyőződés. A szónoknak, ki meggyőződésből beszél, könnyű lesz másokat is meggyőznie, azaz az általa mondottakat másokkal is elhitetni és elfogadtatni. Ehhez sorakozik az átérés, mert ha tudjuk, hogy valaki azt, a mit mond, szívvel érzi, úgy szívesen hiszünk neki; ellenben ha észreveszük, hogy valaki csak tettei magát, akkor még a gondolatától is elriasz, hogy higgyünk neki.

madárkák vidám ének mellett mulatnak, közbe-közbe egy szorgalmas méhecske röpköd. Amott egy dongó zümmög, itt lassan jár egy nagy bogár és csipjával méltóságtelesen legyezgeti magát. A távoli hegyeket erdők koszorúzzák. Alattam a tágas völgy terül el, szántóföldjei és vetéseivel; a szorgalmas gazda vidáman pattogtatja ostarát, dolgozó ökrei felett; a magasban a paszirta dicsegteti az istent. Mélyebben a völgyben egy kis patak folyik, mintha egy fényes ezüstzalag vonulna végig. A távoli falvakból a reggeli harangzó hallatszik fel. Jobbról a kastélyra nyílt a kiltáts, melynek körvonalait a felkelő nap sugarai amanyozták meg. Oh, mily fenséges látvány volt mindez! Örömmel telt szívvel tértem haza és még soká emlékeztem a szép tavaszi reggelre.

A pécsi kiállítás megnyitása szombatra, a hó 11-ikére volt kitűzve. Az utolsó napok lízas munkában folytak le, s az előkészületek a várost is megélnéltették. A környékből már is sokan érkeztek, s Budapestről előkelő látogatókat várnak, József főherceget, a minisztereket, ha nem is a megnyitásra, de a későbbi napokra. A kiállítás területén korszót is alakítottak, s rögtönzött fasort ültettek,

fenyőköl. Esténként villamos világítás és zene lesz. A kiállítás alatt a pécsi jeles dalárda több hangversenyt rendez.

Menyegző. Fesztay Árpád jeles festőnk e hó 7-én vezette oltárhoz Jókai Rózát, Jókai Mór költőnk leányát, ki maga is szép hivatással foglalkozik a festéssel. Az esküvő a fiúmei székesegyházban tartották. Násznapok voltak Fesztay Adolf országos képviselő, és Rudán Károly fiúmei nagykereskedő. Vőfélyek a vőlegény testvérei, Fesztay Gyula műépítész Miskolczi és Fesztay István huszárőrhadnagy Czernoviczből. E családú ünnepélyre a vőlegénynek többi fiúveire is mind lementek, Fesztay Lajos ügyvéd Komáromból nevével együtt és Fesztay Béla jogász Budapestről. Nyoszolyók voltak Káldy Gizella, Rudán Nelli és Egler Kissasszonyok. A boldog párhoz számos virágjándék és átvőzőlő távirat érkezett e nap folytán, azok között József főhercege és Tisza Kálmán miniszterelnök és családja. Esküvő után azonnal Veleneczébe utaztak.

A szent-istvánnapi népnépvég végleg megállapított programja a következő:

Augusztus 19-ikén délután három órakor két katonai zenekar fog játszani a városligetben az elzárt kórozon és az iparcarnokban. Hat órakor pedig az összes fővárosi dalárda közreműködésével nagy dalverseny lesz, melyre 20 kros belépő s 60 kros ülőhely-jegyek adatnak ki. Augusztus 20-án délután reggel veterán zenekarok járják be az utcákat, kilenc órakor a liget területé elzárják, a bandérium felvonul, s a ligetben népies mulatságok s versenyek tartatnak. Délután 4 órakor velőcipő-verseny a Stefánia-úton és esztergomiak a tavon. Délután 6-kor lesz az Odry Lehel által rendezendő „Jó szív és rossz szív harca” című látványos nagy némajáték, melyen 450 személy működik közre. A korsolya-csarnokban s a tóparton lesznek a nézőközönség számára az ülőhelyek felállításai. Az előadás látványosságai része már az este nyulak be és tüzi-átékkal végződik. 9 órakor még külön tüzijáték is lesz. Föld, a városligeti német színház igazgatója magyar előadást fog rendezni s ezért a színház is bevonatik az elzárt területbe. A király-utczánál és a sugárútnál díszkapuk állítatnak fel. Belépti díj a népnépvégre előre váltva 25 kr, az nap 30 kr, de a jegy egyszerűsége miatt sorsjeggy is, melyvel 300 frankos főnyereményt vagy egyéb számos mellényereményt lehet csinálni.

A „Jó és rossz szív harca” némajátékából e hó 14-ikén kezdik a próbákat. A szöveg-könyv, mely a némajáték meséjét tartalmazza, a napokban hagyja el a sajtót és 20 kért minden szivarosboltban és könyvkereskedésben kapható lesz. A zenei részek főbb pontjai lesznek Somogyi Mór „Jó-szív indulója” és Odry Lehel „Szt. István-himnusza”. A 400 négy-szög-méter nagyságú színpadot Benedetti fiatal fővárosi mérnök tervei szerint állították fel a városligeti tó közepén. A honvédelmi miniszterium a rendező bizottságnak az ünnepély napjára rendelkezésre bocsátott 30 lovat. A nemzeti bandérium az ünnepély napján ezeken a lovakon tartja felvonulását a városban.

Az olasz trónörökös házassága. Brüsszelből jelentik, hogy az udvarhoz közel álló körök állítása szerint a nápolyi herceg (olasz trónörökös) eljegyzése a belga király legifjabb leányával, Klementina hercegnővel már biztosnak tekinthető. Az eljegyzés hivatalos közététele valószínűleg a hercegnék utjáról való visszatérte után fog megtörténni.

Keresztelő a német császári családban. A legfiatalabb porosz herceg keresztelője augusztus 26-án lesz a svéd király jelenlétében, a ki keresztapja az újszülött hercegnék. A császári család gyász miatt nagyobb ünnepélyesség nem lesz. A kis herceg Sándor nevet kap.

Óriás globusz. A jövő évi párisi kiállításon egy negyven méter átmérőjű földteke lesz látható, a mely a földet nagyságának egy milliommódrésében fogja bemutatni. A globusz, melyen Páris tizenkét milli méternyi tért foglal el, öt méter magas állványra lesz elhelyezve és minden huszonegy órában egyszer megfordul a tengelye körül. A globuszt vas délkörökkel és szélesség-körökkel láttatik el és a legnagyobb pontosságú rendszerek felrajzai tanulmányok czéljára.

Stanley utjáról már csaknem egy éve, hogy semmi bizonyos. Afrika belsejéből azonban elég sok agaszgató hír érkezik. Annyi bizonyos, hogy nagy küzdelmeket elviesztett. Stanley tudvalevőleg Emin passa főszerződésére indult. A vérmesebb reményfűzők még mindig fontartják, hogy Stanleynek sikerült magát a tengerpart felé keresztelvényi. Azonban innen is rossz hírek érkeznek. Ugy látszik, hogy Emin expedíciója is a végét járja. Wadelaiban maradt, várva Stanleyt, de mivel ápril hóban sem érkezett meg, Emin kénytelen volt támaszni. Hogy e támaszának mi lett az eredménye, ismét nem tudható. Kérdés, hogy nem ő-e a fehér pasa, kiről Szudánba érkezett karavánok azt a hírt hozták, hogy expedícióját akarnak szervezni Stanley fölkeresésére. Egy ily angol expedíció szervezői — hír szerint — Dobner Károly magyar honvédmegparancsnok kérésére, ki a vezetésre, ki a Ferdinánd bolgár fejedelem hadsegédének birtáya. Az angol társaság egy igen hízog hangon írott levélben szólította föl a honvédmegparancsnokot, fölémlítve, hogy az expedíció czéljaira a társaságnak jelentékeny pénzalapja van. Ez különben nem az első eset, hogy Dobner expedíciót vezet. 1883. évben a belga király hívta meg őt a Kongó-hadsereg vezetésére, miután előbb egy, királyi elnöklété alatt álló vizsgáló-bizottság az őrnagynak képességeiről, Afrikában való alapos ismeretéről meggyőződött.

Halálozások. Elhunytak a közéleti napok alatt: RUDNYÁNSZKY FERENCZ, a főváros egyik legtekintélyesebb ügyvédje, Pestmegye bizottsági tagja, ki ügyvédi munkásságán kívül is nagy tevékenységet fejtett ki, így a kataszteri orsz. bizottságban, a tanulmányi és vallásalap kezelésének ellenőrző bizottságában, a városkereszt-egylet választmányában, több intézetnél, 62 éves korában, a Gödöllő melletti szadai birtokán. — TÖRŐ BALINT, volt m. kir. táblai ülnök és országgyűlési képviselő 81 éves, végelgyűlési következtében, Németben. — NEMETHY JÁNOS, zalaegerszegi tanár, sok éven át városi képviselő és nyugalmazott törvényszéki hivatalnok, 83 éves. — BIKÁR PÁL, okleveles mérnök, zombori birtokos. — Gyöngyösi SZAPPANOS JÓZSEF, Szatmár város nyugalmazott alorvosa és 1848—1849-diki honvéd-orvos, 68 éves. — SAKSINGER ISTVÁN, gazdatiszt, 34 éves, Budapestben; ugyanitt ALEXI JÁNOS, volt fővárosi tisztviselő, 50 éves. — DR. MILRÓ LIPÓT, a szabadkai kórház nyugal. főorvosa, városi bizottsági tag, dr. Milkó Lázár arszéki ülnök és író édes atyja, Szabadkán. — BARÓK BÉLA, a nagy-szent-miklósi gazdasági iskola igazgatója, községi képviselőtestületi tag, minszteri állandó üdösítő, a torontálmezei gazd. egyesület alapító és választmányi tagja, 33 éves. — KÁLMAY JÁNOS, közalapítványi kir. mérnök, Pécsváradon, 33 éves. — HODZSA ANDRÁS, evang. lelkész, Szucsányban. — ZACHARIÁS JÁNOS, zilahyi ügyvéd, földbirtokos s 1848—49-ikolt honvédfőhadnagy, megyei bizottsági tag, 61 éves, a sztojkai fürdőben. — SEGUR-CABANAK ÁGOSTON, gróf, a Szabadkán állomásozó 4-ik huszár-ezred alezredese, 49 éves; veje volt Flandorffer lovag ismert soproni nagyiparosnak. — Id. BORSOS JÓZSEF, állatorvos és törvényhatósági bizottsági tag, 66 éves, Nagy-Várkonyon. — BARANYAI JÓZSEF, Orosháza tisztelt községi bírája, 62 éves. — MIHALKOVITS ISTVÁN, a zentai takarékpénztár igazg. elnöke, 59 éves. — DR. VÁJTAI MÓR, kiérdemült tisztifőorvos, 86 éves, Fiumében. — Id. PONGRÁCZ EMIL, számok tagu család szeretet feje, 81 éves, Liptó-Szentandrás. — SZILVAY LAJOS, a Pallas-nyomda betűszedője, 36 éves, Budapestben. — KOLOSSA FERENCZ, ügyvéd, 57 éves, Szent-Gotthárdon. — SCHELLE FERENCZ, 65 éves, Debreczenben. — KLEISER FRIGYES, őrnagy, ki katonai gyakorlat közben halt meg szélhűdéstől találya, Brassóban.

HALÁLOZÁSOK.

A külföldön elhunytak: SHERIDAN FLOP HENRIK, tábornok, az észak-amerikai Egyesült-Államok egyik vitéz katonája, ki az 1863-iki polgárháboruban mint a lovasság vezére oly döntő érdemű járult hozzá a déliek fölött kivívott győzelmekhez, 57 éves korában. — CAMILLO DELLA CHIESA DELLA TORRE, 76 éves, Cumesban. Az 1848—49. évek hadjárataiban mint százados vett részt, a krími háboruban őrnagyi ranggal harcolt. 1859-ben a salernói hadosztály parancsnoka volt, melynek a magyar legio képezte kiegészítő részét. A magyar legio tagjai tiszteletök jeleül, midőn 1862-ben Boriba helyeztetett át, albumot nyújtottak át neki, s az emigráció tagjai Kossuth és Klapka aláírásával feliratkban üdvözölték. Utoljára a gennai hadtest parancsnoka volt, s a hetvenes években lépett nyugalomba. Elhaltak még: KOLLERFÉY KOLLER RÓZSA, K. Koller Mihály miniszteri osztálytanácsos leánya, 12 éves, Budapestben. — ÖZV. ARKOSZ JÁNOSNÉ, szül. Konstantin Ilona, 64 éves, Aradon. BOGYA GELLÉRTNÉ, szül. Gyulai Mária, 57 éves, Mező-Turon. — ÖZV. PROHÁSKÁNÉ, szül. Filberger Anna, Nyitra. — VARGA IMRÉNÉ szül. Svastics Ilka, 58 éves, Nagy-Kanisán. — ÖZV. HARSÁNTI SZILÁRDNÉ, szül. Lipták Berta, postamester, 34 éves, Sándoron (Bács megye). KEPES GYULÁNÉ szül. Fisch Emilia halálát jelenti egy gyászlap Gleichenbergből, hol a 30 éves fiatal nő hiába keresett üdülést. Férje mellett két kis arva gyászolja a korán elhunytat, ki nem csak jó anyja volt, hanem mivel szellemi nő is, s az irodalomban is sikerrel lépett föl. Lapunknak „Női munka és divat” című rovatába több közleményt írt, s további közreműködését betegsége akadályozta. Töredékes munkáiból, melyeket betegesen írt, itt közlünk néhány aphorizmat. „Az átél fájdalmak tekintve, alig fogja az ifjú életét rövidnek mondhatni, ha ellenben örömeit veti latba, mily rövidnek tűnik fel az aggyastán szemei előtt is. „Nem képzeltetjük tehát az életet olyan hosszúnak, hogy benne fájdalomokból kifogyhatnánk, sem oly rövidnek, hogy örömeinket megeléghelhetők. „Nem való a bölcseségek amaz állítása, hogy minden ember önmaga teremti meg, vagy irányozza sorsát. Tény az, hogy bizonyos emberek határozottan üldözöttjei a sorsnak. Tegyenek bármit, forduljanak bárhova, bármerre: a szenvedés elvárfolthatatlan kísérőjükül megfogózik; legfeljebb alakot változtat, s midőn a szerencsétlen azt véli, hogy megszabadult tőle, íme más alakban, más módon tűnik fel mellette. — És e valóság legkeserűbb volta az, hogy e sors többnyire amaz egyéneket üldözi ékként, kiknek, érdemeiket tekintve, rózsás utakon kellene haladni. „A felleg, melyből a kártékony szikra földre pattan, felleg marad, s ki tudja, hány villámcsapást rejt még kebelében, míg amed, mely áldásos eső gyantát hull a földre, — semmivé lesz; nem-e mintegy hirdetőjeként amaz igének, hogy a jó mulandó és a rossz örök? . . . „Nem az elhagyott, nem az elbukott, nem az, ki boldogtalannak mondja magát, valóban szánalomra méltó; a jövő még övé lehet. Csak a kinek nincs célja, nincs törekvése többé e életben, a ki lemondott mindenről, feladott minden reményt, az a valódi számkivetett, ki felett méltán szánkozhatunk.„

Végeladás. A legolcsóbb árakon. Egy nagy tömeg diszmut és bronz aru, porcellán, fa és üveg, valamint szoborkák, vázák, salonbutorok, óra és írógarnitúrák és egy nagy tömeg függő és asztali lámpa. Budapest, Gizella-tér 1. szám. (Haas-féle palota.) Testory

LEGUJABB HÁZI TITKÁR.

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD vagyis elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közelben előforduló mindennemű levelek, folyamodványok, kérvények, felebbezések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára. Szerkesztette Farkas Elek. Kilenyedik a legújabb törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás. Ára füzve 2 frt 40 kr. Vásonba köve 3 frt.

SAKKJÁTÉK.

1505. számú feladvány. Weinheimer R.-től. Sötét. Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1499. sz. feladvány megfejtése.

Schriefer Fr.-től. Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Fe3-h6 Kd3-e4: (a) 1. . . . . Fe1-b2: (b) 2. Fh6-f5 + t. sz. 2. Vb8-b5 + t. sz. 3. Vb8-b5-e4 3. Vb5-e2-c4 mat. v. Hg8-h6 mat. Világos. b. Sötét. 1. . . . . d2-d4V 2. Fe6-e4 + t. sz. 3. V v. B mat.

HETI NAPTAR. Augusztus hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows list dates from 12V to 18S with corresponding religious events and names.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. Zürichben, selyemgyári raktára (es. és kir. udv. szálló). Magánoknál előnyös beszerzési forrás bármely nemű fekete, fehér és színes selyem kelmékre. Minták postafordulattal. Keltje levéldíj. Átlagos raktár körülbelül 8000 darab.

Egy hatszor használt petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

Végeladás. A legolcsóbb árakon. Egy nagy tömeg diszmut és bronz aru, porcellán, fa és üveg, valamint szoborkák, vázák, salonbutorok, óra és írógarnitúrák és egy nagy tömeg függő és asztali lámpa. Budapest, Gizella-tér 1. szám. (Haas-féle palota.) Testory

LEGUJABB HÁZI TITKÁR.

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD vagyis elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közelben előforduló mindennemű levelek, folyamodványok, kérvények, felebbezések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára. Szerkesztette Farkas Elek. Kilenyedik a legújabb törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás. Ára füzve 2 frt 40 kr. Vásonba köve 3 frt.

UTAZÁSOK KÖNYVTÁRA.

Szerkeszti a Magyar Földrajzi Társaság. Második füzet kiadás. * Számos a szövegbe nyomott képekkel. Egy füzet ára 40 kr. A teljes gyűjtemény husz füzetben fog megjelenni, egy-egy füzet 5—6 ivnyi terjedelemben; ára egy füzetnek 40 kr. A gyűjtemény, mely körülbelül 5 év leforgása alatt teljesen meg fog jelenni, tartalmazni fogja a következő, számos famesszettel díszített munkákat: 1—6. füzet. Zájánból Khámin át Tibetbe és a sárga folyó forrásvidékére. Præzedenszki Mikhájlovics Nikolaj, orosz ezredes, harmadik utja Közép-Ázsiába. Orozból átdolgozta Coopey László. 7—9. füzet. Ázsiá és Európa körülhajózása a Végán. Báró Nordenskiöld Adolf Erik. Átdolgozta Varga Ottó, tanár. 10—13. füzet. Utazás a Napuegőn. Mrs. Lady Brassey. Az angol eredetiből átdolgozta dr. Öreg János, tanár. 14—16. füzet. Serpa Pinto utazása Afrikán keresztül az Atlanti óceántól az Indiai óceánig. Átdolgozta dr. Brozik Károly, tanár. Bevezetéstül a Dél-Afrikában tett utazások vázlatával Thirring Gusztáv. 17—20. füzet. A Saharától az Arabhég. Utazás Egyiptomban és Palésztinában. Irta Asbóth János. Az egyes füzetek, valamint előfzetés utján a teljes gyűjtemény is megismerhető minden hazai könyvkereskedés által. Eddig megjelent az 1—9. füzet.

BUDAPEST, Károly-laktanya. BÉCS, BELGRÁD. TELJES EGYENRUHÁKAT TILLER MÓR ÉS TESTVÉRE udvari szállítók, Budapest, Károly-kaszárnya. Megrendeléseknél a rang és szak megjelölése kértetik. — Vidéki megbízások utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

HIRDETÉSEK.

1888. aug. 140. sz. 1888. aug. BUDAPESTI SZEMLE. A M. Tud. Akadémia meghívásából szerkeszti GYULAI PÁL. TARTALOM: A munkáskérdés elméletéhez. — Földes Bélától. Idős György István munkája. (III.) — Hunfalvy Páltól. Adalekók Báthory István életéhez. (II.) — Coepey Lászlótól. Egy leány mint öregegyasszony. Regény. (II.) Pálffy Alberttől. A Szilgyi és Hajmási című népballada és rokonságai. — Hermann Antaltól. A vállalásról. — Csorba Ferenczről. Értésítő. József főherceg: Czigány nyelvtan. — H. A. — Scherer V.: Poetik. — y. Reizner J.: A régi Szeged. — s. A BUDAPESTI SZEMLE megjelen évenként tizenkétszer 120 ivnyi tartalommal. A Budapesti Szemle tájékozní gyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy kivánót látni egyfelől a szakudomány és a mivelit közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető széles tért nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva. Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfzetési ára bérmentes küldésel egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Előfzetéseket minden könyvtáros elfogad. Bécsben, Sreliński György cs. k. egyet. könyvtáros, I. Stefansplatz Nr. 6. Az előfzetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvtárosokhoz a kik ismétlen föl vannak hatalmarva elfogadásukra. FRANKLIN TÁRSULAT magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

VERA-FORRÁS.

Véghelesen, Zólyomgyében Magyarorszáig kintinő uj savanyvize, kapható BRAZAY KÁLMÁN nagykereskedőnél és főraktárosnál Budapestben, IV. ker., Múzeum-kürt 23. szám alatt és minden nagyobb fűszerkereskedésben valamint a forráskezelésnél: vasut-, posta- és távirada állomás Végheles-Szalotna (Zólyomgye.) A véghelesi VERA-forrás vizét Dr. Lengyel Béla egyetemi r. tanár és az ásványvíz vegyelemző intézet igazgatója elemezte és szénasavas alkalkus vasas savanyvizeknek találta, a mely tisztasága és nagy mennyiségű szénasavas natrium, szénasavas és szénasavas sók tartalma által, a legtekintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomorhólyagnál, túlságos gyomororsav, gyomorégés, gyomorgörögés, idült gyomortakár, idült hörg- és gégehurutnál, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő idegességnél, görvéllykor, hólyaghurut, húghyomok és húgyúti stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint idült viznek is egyedül, borral vagy cognakkal stb. keverve, kintinő megfelel, a bort nem festi. A modern élet szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagától és talajvíztől egészen ment, s a környék lakosai emblemeiket óta mint a leghatékonyabb gyógyvizet és idült italt ővezik. A töltőgötes nem mint más ilyen forrásnál vagy savanyvizek katalnák szivattyuzása hanem közvetlen az erős lefolyás által történik. Az üvegek a Siemens-féle gyárból valók, a lehető legjobban vannak dugaszolva és töltőgötesek a leggonosabbak. Árak Budapestben: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr. Árak Véghelesen: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr. Utánnymat nem díjaztatik.

Nyarálóba, furdőbe ntazóknak.

Advertisement for bathing suits and accessories. Includes illustrations of people in bathing suits and lists of items like towels, soap, and bath accessories with prices. Mentions 'Kerti' and 'Vendéglő' brands.

